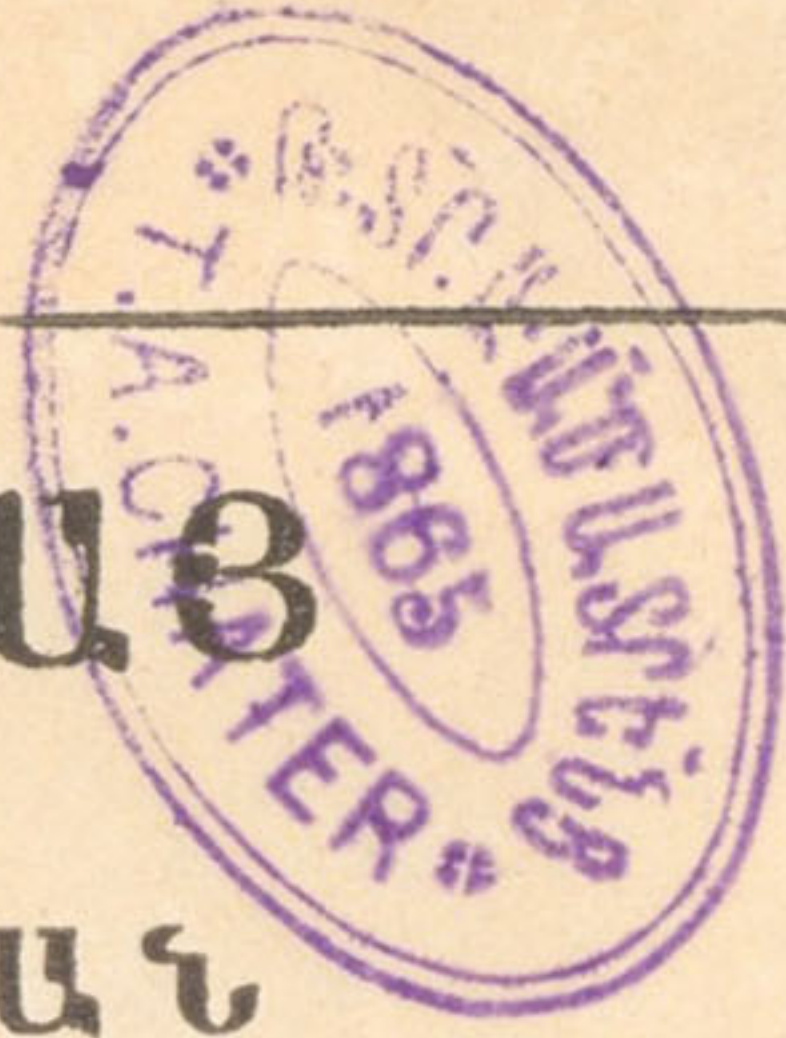

3064

Վ Ի Կ Տ Ո Ր Ի Ա Յ

Ա Յ Բ Բ Ե Ն Ա Ր Ա Ն

Յ Օ Ր Ի Ն Ե Ա Ց

Գ Ի Տ Ն Ա Կ Ա Ն Տ Ի Ր Ա Ց Ո Ւ Հ Ա Ն Գ Ո Ւ Ց Ե Ա Լ

Մ Ա Ր Տ Ի Ր Ո Ս Մ Կ Ր Տ Չ Ե Ը Ն Դ Ը Ի Թ Ե Ը Ն Ց :

' Ի Հ Ա Յ Ր Ա Գ Ե Տ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Տ Ն . Տ Ն . Յ Ո Վ Հ Ա Ն Ն Ո Ւ Կ Ա Թ Ո Ղ Ի Կ Ո Ս Ի Ն Ա Մ Ե Ն Ա Յ Ն Հ Ա Յ Ո Ց :

Ե Ի Յ Ա Ռ Ա Ղ Ն Ո Ր Դ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Տ Ե Ա Ռ Ն Ի Ա Չ Ա Տ Ր Ո Յ Ա Ռ Ա Ղ Ն Ո Ր Դ Ի Ն Ս Ր Բ Ո Յ Ա Մ Ե Ն Ա Փ Ր Կ Չ Ի Վ Ա Ն Ա Յ Ն Հ Ո Ւ Ղ Ա Յ Ո Ւ :

' Ի Տ Գ Ա Ր Ա Ն Ի Ե Պ Ի Ս Կ Ո Պ Ո Ս Ա Կ Ա Ն Ճ Ե Մ Ա Ր Ա Ն Ի Ն :

' Ի Կ Ա Լ Կ Ա Թ Ա

1841.—Ռ Մ Ղ

CALCUTTA.

৬৬৬৬৬৬৬৬

ԱԶՆՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ

ՀՈՒՓՍԻՄԷ ԱՒԵՏ ԱՂԱԲԷԳԵԱՆ՝

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՔՈՅՐ ԻՄ՝

Եթէ Կուռնելիա՝ բամբիշն Հուովմայ-
 եցի՝ երջանկանայր քաջախոհ որդւովք իբրև
 անգին գոհարօք, և առաւել ընտրէր մայր լի-
 նել նոցա՝ քան դշխոյ Եգիպտոսի, ապա և
 ես իրաւացայց կոչել զքեզ երջանիկ մայր՝ բա-
 րեսնունդ որդւովք բերկրեալ, և աստուածա-
 հաճոյ լուսաւորութե մտաց մատաղերամ Հայ-
 եցի մանկտւոյն՝ փոյթեռանդն ըղձիւ յաւէտ
 իմն փափաքեալ: Նպատակ ունելով քեզ զայս՝
 յորդոր եղեր նուաստութեանս ՚ի տպագրութի
 դիւրիմաց Այբբենարանի միոյ, ՚ի պէտս շնոր-
 հաճին սիրուն գերմականւոյն՝ որք աշակեր-
 տեն մեզ ՚ի Մարդասիրական Ճեմարանին:

Եւ իմ յօժարակամ պատուեալ զքո հրա-
 ման՝ ՚ի տիպ արձանացուցի զայս Այբբենարան՝
 զյօրինուած բարեկամիս, որ բազմօք յառաջ
 վերակենցաղեաց յերկրին կենդանեաց: Յա-

ւելի 'ի գործն զսակաւ ինչ բանս 'ի բնական
պատմութե՛ն՝ այլովքն հանդերձ, 'ի զուարճուի
ուսանողաց՝ շուք դնել կամեցեալ այնմիկ և
անուանակոչութե՛ք օգոստափառ Դշխոյին մե-
րոյ՝ ՎԻԿՏՈՐԻԱՅ, 'ի ցոյց ճշմարիտ երախտա-
գիտութեան մերոյ առ նա :

Թո՛յլ տուր ինձ ուրեմն՝ մեծապատիւ
Քոյր իմ՝ ուղերձել պատուականութեան ձե-
րում զայս գործ իբրև զդուզնաքեայ իմն նշան
մեծի սիրոյ և պատուոյ՝ զոր ունիմս առ քեզ,
ակն ունելով զի իմս այս նուէր փոքրիկ արժա-
նասցի բարեհաճոյ քումդ ընդունելութեան :

Մնամ քեզ յարգանօք՝

Ամենախոնարհ ծառայ՝

ՅՈՎ. ՀԼՆՆԷՍ ԸՎ. ԴԵՂԵԼՆՑ :

'ի ԿԵԼԿԵԹԸ,

'ի Մարգարայան Ճեմարանի,

'ի 10 Փետրւարի, 1841:

Ո՛վ սոս-բէ խաչ օգնէմ էնչ:

Այբու-բէնի բոլոր գրոց:

ա բ գ դ ե զ է ը Թ ժ Ի Լ
Խ ծ Կ Տ Ճ Ղ Ճ Ը Յ Կ 2 " Ճ
Ա Զ Ռ Ս Վ Մ Ր Կ Լ Փ Ք Լ օ Ֆ

Այբու-բէնի հոսր գրոց:

ա բ գ դ ե զ է ը Թ ժ Ի Լ
Խ ծ Կ Տ Ճ Ղ Ճ Ը Յ Կ 2 " Ճ
Ա Զ Ռ Ս Վ Մ Ր Կ Լ Փ Ք Լ օ Ֆ

Այբու-բէնի գլխագիրք:

Ա Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը Թ Ժ
Ի Լ Խ ծ Կ Տ Ճ Ղ Ճ Ը Յ Կ
Կ 2 " Ճ Ա Զ Ռ Ս Վ Մ Ր
Ց Ժ Փ Ք Լ օ Ֆ:

Չայնաւոր փոստ:

ա Է Է Ը Թ Ի օ ԻԼ:

Բաղաձայն փոստ:

բ գ դ ղ թ ժ Լ Խ ծ Կ Տ Ձ Ղ
 Ճ Ծ Ե Ն Ղ Ճ ա Ջ Լ Ը Թ Կ Գ
 Լ Կ Բ Ֆ:

Տարբեր շարաւարդութիւն փոստից:

ախչ, բծա, գկջ, դհու, եձս, զղվ, Էձտ,
 ըմր, թյց, ժհւ, իշփ, լոբ, Լօֆ:

աճձա, բիձս, գլլ, գիհա, եծըր, զէոց, Էհլ, բճաժ,
 Լղլ, Լօհֆ:

Անորոգարձութիւն փոստից:

ՖօԼբ, փԼցր, տվսու, Ջպչո, շնյմ, ճղձհ, կծխլ
 իծթը, Էղեղ, գբա:

Տառ Թորդ:

գ Կ Բ դ թ ա ծ ձ ց ղ ս ճ ջ:

Տասն էրց:

Կ. մե. մէ. մի. միս. մկ. մն. վն:

Անունն աստուծոց:

այբ. բեն. գեմ. դա. եչ. դա. է. եթ.
թո. ժէ. ինի. լիւն. խէ. ծա. կեն. հո.
ձա. դատ. ճէ. մեն. յի. նու. շա. ուո.
չա. պէ. ջէ. ուա. սէ. վեւ. տիւն. րէ.
ցո. լիւն. փիւր. քէ. օ. Ֆէ:

Բողոքացն աստուծոց Բաթանին յեօթն աստուծոց որք եւ չորսն
Նուրբ, Թաւ, Միջակ, անձայն, կիսաձայն, կրկնակ,
Նայ:

Նուրբ, լերկ համ բարակ են՝ պ. է. աս. դ. ն. ծ. շ.
Տ. ու. յ. ր:

Թաւ, յոյր համ խաւթ են՝ գ. Կ. խ. Բ. ց. ը. է. Ղ. Կ. Կ:

Միջակք են՝ Բ. Գ. Կ. Յ. Դ. Ճ. Ժ:

Անձայնք են՝ Բ. Գ. Կ. Կ. է. աս. Բ. Կ. Կ:

Կիսաձայնք են՝ դ. ց. ն. ծ. շ. Տ. ու. ր:

Կրկնակք են՝ դ. ը. Խ. շ. է. Ղ. Կ. Կ:

Նայք են՝ դ. Տ. ն. ր:

Վանկի որոց նախապատասխան Էն Բաղաձայնի:

Բա	բե	բէ	բը	բի	բո	բօ	բու
գա	գե	գէ	գը	գի	գո	գօ	գու
դա	դե	դէ	դը	դի	դո	դօ	դու
զա	զե	զէ	զը	զի	զո	զօ	զու
թա	թե	թէ	թը	թի	թո	թօ	թու

ժա	ժե	ժէ	ժը	ժի	ժո	ժօ	ժու
լա	լե	լէ	լը	լի	լո	լօ	լու
խա	խե	խէ	խը	խի	խո	խօ	խու
ծա	ծե	ծէ	ծը	ծի	ծո	ծօ	ծու
կա	կե	կէ	կը	կի	կո	կօ	կու

հա	հե	հէ	հը	հի	հո	հօ	հու
ձա	ձե	ձէ	ձը	ձի	ձո	ձօ	ձու
ղա	ղե	ղէ	ղը	ղի	ղո	ղօ	ղու
ճա	ճե	ճէ	ճը	ճի	ճո	ճօ	ճու
մա	մե	մէ	մը	մի	մո	մօ	մու

յա	յե	յէ	յը	յի	յո	յօ	յու
նա	նե	նէ	նը	նի	նո	նօ	նու
շա	շե	շէ	շը	շի	շո	շօ	շու
չա	չե	չէ	չը	չի	չո	չօ	չու
պա	պե	պէ	պը	պի	պո	պօ	պու

ջա	ջե	ջէ	ջը	ջի	ջո	ջօ	ջու
ռա	ռե	ռէ	ռը	ռի	ռո	ռօ	ռու
սա	սե	սէ	սը	սի	սո	սօ	սու
վա	վե	վէ	վը	վի	վո	վօ	վու
տա	տե	տէ	տը	տի	տո	տօ	տու

րա	րե	րէ	րը	րի	րո	րօ	րու
ցա	ցե	ցէ	ցը	ցի	ցո	ցօ	ցու
լա	լե	լէ	լը	լի	լո	լօ	լու
փա	փե	փէ	փը	փի	փո	փօ	փու
քա	քե	քէ	քը	քի	քո	քօ	քու
ֆա	ֆե	ֆէ	ֆը	ֆի	ֆո	ֆօ	ֆու

Վանկի՛ որոյ նախապատճառ էն չաջնա-որի :

աբ	եբ	էբ	ըբ	իբ	ոբ	օբ	ուբ
ազ	եզ	էզ	ըզ	իզ	ոզ	օզ	ուզ
աղ	եղ	էղ	ըղ	իղ	ող	օղ	ուղ
աղ	եղ	էղ	ըղ	իղ	ող	օղ	ուղ
աթ	եթ	էթ	ըթ	իթ	ոթ	օթ	ութ

աժ	եժ	էժ	ըժ	իժ	ոժ	օժ	ուժ
ալ	ել	էլ	ըլ	իլ	ոլ	օլ	ուլ
ախ	եխ	էխ	ըխ	իխ	ոխ	օխ	ուխ
ած	եծ	էծ	ըծ	իծ	ոծ	օծ	ուծ
ակ	եկ	էկ	ըկ	իկ	ոկ	օկ	ուկ

աՏ եՏ էՏ ըՏ իՏ ոՏ օՏ ուՏ

աձ եձ էձ ըձ իձ ոձ օձ ուձ

աղ եղ էղ ըղ իղ ող օղ ուղ

աճ եճ էճ ըճ իճ ոճ օճ ուճ

ամ եմ էմ ըմ իմ ոմ օմ ում

այ եյ էյ ըյ իյ ոյ օյ ույ

ան են էն ըն ին ոն օն ուն

աշ եշ էշ ըշ իշ ոշ օշ ուշ

աչ եչ էչ ըչ իչ ոչ օչ ուչ

ապ եպ էպ ըպ իպ ոպ օպ ուպ

աջ եջ էջ ըջ իջ ոջ օջ ուջ

առ եռ էռ ըռ իռ ոռ օռ ուռ

աս ես էս ըս իս ոս օս ուս

ավ եվ էվ ըվ իվ ով օվ ուվ

ատ ետ էտ ըտ իտ ոտ օտ ուտ

ար եր էր ըր իր որ օր ուր

աց եց էց ըց ից ոց օց ուց

աւ եւ էւ ըւ իւ ու օւ ու

ափ եփ էփ ըփ իփ ոփ օփ ուփ

աք եք էք ըք իք ոք օք ուք

աֆ եֆ էֆ ըֆ իֆ ոֆ օֆ ուֆ

Միասնանի բառի երկարացում :

աբ	ախ	աս	աղ	ամ	այ	ասլ	աշ
առ	ափ	աք	բա	գի	գա	գի	եղ
եթ	եւ	եկ	եղ	եմ	ես	են	եռ
եր	եւ	զի	է	էգ	էճ	էջ	էր
ըճ	ըն	թէ	թի	իծ	իմ	իշ	իր
իք	լի	կա	հա	հէ	ձի	մի	յէ
յո	նա	ոխ	ոճ	ոճ	ով	որ	ու
ոք	սա	տի	ցի	օղ	օթ	օձ	օղ
օն	օշ	օր	ֆի :				

Ընթերցում :

Դաս Ա :

Սա է ձի : Դա է էշ : Իժն է օձ : Օր ոչ է : Էշ
 չէ՛նա : Մի էշ է, և ոչ ձի : Ա՛խ՝ էջ : Սա չէ
 նա : Էգ է սա : Լի՞ է սա, թէ ոչ : Օ՛ն եկ,
 առ : Ո՛չ է օղ : Է սա դի և եթ : Ո՞ է գա : Սա
 է նա : Ո՞վ է սա : Է մի ձի : Է՞ աղ, թէ ոչ :
 Եղ և աղ ոչ են :

Միասնանի բառի երկարացում :

Ազգ ազդ ազն ախտ ալն աղբ աղխ այգ

այդ	բաց	գէտ	դեղ	երկ	թեհ
այծ	բաւ	գէթ	դեհ	երր	թեռ
այն	բեմ	գէծ	դեռ	եւղ	թիւ
այս	բեր	գէշ	դեւ	եւս	ժախ
այտ	բիբ	գէջ	դէղ	Ջեխ	ժամ
այր	բիժ	գէս	դէմ	դէն	ժիր
այց	բիծ	գէր	դէն	զոհ	Իբր
անդ	բիր	գիւ	դէպ	զող	իղծ
անկ	բոկ	գիծ	դէտ	զով	իմն
աչք	բոռ	գին	դիր	զոր	ինծ
արդ	բոր	գիր	դեց	եջք	ինն
ամք	բոց	գող	դոն	Ընդ	ինչ
առք	բու	գոլ	դու	ըստ	իշտ
արտ	բիպ	գոհ	դաւ	Թագ	իսկ
արք	բեխ	գող	դող	թաթ	իւղ
այլ	բալ	գոմ	եղն	թաղ	իւր
ամպ	բաշ	գոյ	եզր	թան	Լալ
անդ	բօթ	գու	եղծ	թաս	լար
Բակ	Գաղ	Գագ	եղկ	թաւ	լաց
բահ	գալ	դալ	եղն	թափ	լաւ
բայ	գահ	դամ	ետղ	թել	լափ
բակ	գամ	դաս	ենթ	թեմ	լեղ
բադ	գան	դատ	երբ	թել	լիկ
բաժ	գայ	դար	երգ	թեմ	լիր
բան	գեղ	դեգ	երդ	թէյ	լիք
բառ	գետ	դեհ	երթ	թեղ	լոկ

լող	ծակ	կափ	հաւ	ձաղ	մակ
լոր	ծամ	կեղ	հեզ	ձէթ	մահ
լու	ծառ	կեր	հեզ	ձիզ	մաղ
խաբ	ծեր	կէս	հեծ	ձիր	մած
խաչ	ծէս	կիթ	հեռ	ձիք	ման
խակ	ծիղ	կիծ	հետ	ձու	մաշ
խար	ծին	կիծ	հեր	ձօն	մեր
խաւ	ծիտ	կին	հեզ	Ղեկ	մեծ
խեղ	ծիր	կիր	հէհ	Ճահ	մին
խեռ	ծոմ	կից	հեք	ճայ	միս
խած	ծոս	կիւ	հիմ	ճան	մոզ
խաղ	ծով	կոխ	հին	ճաշ	մոմ
խան	ծոր	կոծ	հիռ	ճառ	մոր
խոր	ծոց	կող	հիր	ճար	մու
խիթ	կագ	կոծ	հոզ	ճեմ	մօտ
խիտ	կաղ	կոչ	հոծ	ճեպ	մօր
խից	կաթ	կոր	հող	ճետ	Յար
խիծ	կալ	կու	հոյ	ճիկ	յետ
խիծ	կախ	Հագ	հոն	ճիղ	յօղ
խող	կահ	հալ	հով	ճիչ	Նախ
խոյ	կայ	հած	հոտ	ճիռ	նաւ
խոչ	կապ	համ	հոր	ճոխ	նեխ
խոց	կառ	հայ	հօտ	ճօծ	նեղ
խօթ	կաս	հապ	հօր	Մաղ	նետ
Պագ	կար	հաս	Չագ	մաթ	ներ
ծախ	կաւ	հաց	ձախ	մած	նոծ

հոր	ութ	ջահ	սով	տաղ	փոր
հու	ուլ	ջան	վահ	տապ	ֆած
հոթ	ուղ	ջեր	վաղ	տառ	ֆաղ
Հահ	ուշ	ջօխ	վայ	տար	ֆան
շաղ	ուռ	ջոկ	վան	տեղ	ֆաջ
շատ	ուս	Սագ	վառ	տես	ֆար
շար	Չար	սաթ	վատ	տեգ	ֆաւ
շեշ	չափ	սալ	վար	տիկ	ֆեց
շեկ	չեւ	սակ	վեհ	տիպ	ֆեն
շեն	չեք	սան	վեր	տիւ	ֆիթ
շեր	չիք	սար	վեգ	տօթ	ֆիւ
շիթ	չոր	սեկ	վեճ	տօն	ֆիւ
շիւ	չու	սեպ	վեմ	Բամ	ֆող
Ողբ	Պախ	սեռ	վեպ	Ցած	ֆուռ
ողն	պահ	սեր	վես	ցան	ֆուս
ողջ	պաղ	սեգ	վետ	ցաւ	ֆօղ
ոստ	պան	սեղ	վեր	ցու	ֆօշ
որբ	պապ	սեր	վեղ	ցոփ	օզն
որթ	պար	սիգ	վիթ	Փառ	օղք
որձ	պետ	սիկ	Տալ	փիղ	օղք
որջ	պես	սին	տած	փոխ	օձք
որս	պետ	սոխ	տակ	փող	օրն

Ընթերցողաց:

Դաս Բ:

Լէր դու քաջ, և ՚ի մի՛տ առ զդաս քոյ՝ զոր տամ
 քեզ, եթէ հաճ է սիրտ քոյ՝ չէ՛ այս ինչ մեծ դաս:
 Շահ մեծ է քեզ այս բան իմ: Դու գո՛հ լեր, թէ
 տան քեզ գան: Արբ դու զգան, և կեր և կուլ
 զբան: Կաց դու յար ցած, զի լիցիս քաջ: Լեր
 ցած և լաւ, այլ մի՛ դեզ և ժանտ: Տոյց դու
 զսէր առ դաս քոյ: Լաւ մի՛տ դիր, այս դաս քոյ
 է բաւ: Օ՛ն, եկ դու վաղ, դեռ օր կայ: Տաց
 քեզ գան, թէ դու ոչ ես լաւ: Բեր դաս քոյ
 աստ, տաց քեզ նոր դաս: Ձիզ չէ՛ դաս քոյ,
 մի՛տ դիր լաւ: Արդ բաւ է այս քոյ դաս: Քաջ
 լեր դու, տաց քեզ այլ բան, զի ես դու լաւ:

Մեծանի բառի փոփոխութիւն:

Ազդեր	անձն	բարշ	բողկ	բուն
արթր	աստղ	բարձ	բոյթ	բուռ
աղցք	Բախտ	բարք	բոյժ	բուտ
այդր	բայց	բեռն	բոյն	բուք
անզղ	բանտ	բերդ	բոյս	Գաղթ
անդր	բարդ	բիրտ	բութ	գաղձ
անցք	բարկ	բիւր	բուլ	զաղտ

գայլ	դանկ	զերթ	թուր	խայր
գայտ	դաշն	զերծ	թուփ	խանդ
գանգ	դաշտ	զես	թուք	խանձ
գանձ	դառն	զիղջ	ժահր	խաշն
գարշ	դարձ	զինչ	ժայռ	խառն
գինդ	դէմք	զիստ	ժանգ	խարտ
գիրք	դէպք	զիրկ	ժանդ	խելք
գիրգ	գիրք	Թաղթ	ժանկ	խեղբ
գիրկ	գիւթ	թաղկ	ժանտ	խեղդ
գիւղ	գիւր	թամբ	Ինչք	խիղբ
գոյժ	գոխն	թանգ	ինքն	խիղճ
գոյն	գուժ	թանչ	Լախտ	խինձ
գոյշ	գուլ	թանց	լամբ	խիստ
գոնջ	գում	թատր	լայն	խիւս
գորգ	գուն	թարմ	լինդ	խորդ
գործ	գուր	թեկն	լիրք	խորթ
գորշ	Երկն	թերթ	լոյծ	խորիս
գորտ	երփն	թոյլ	լոյս	խորշ
գուք	եօթն	թոյն	լոյտ	խորք
գութ	Ջանկ	թոյր	լուծ	խութ
գուլ	զանց	թոնձ	լուղ	խուժ
գուն	զարդ	թոնձ	Խաբք	խուլ
Դաբր	զարկ	թոռն	խաղմ	խուխ
դակր	զարմ	թուղ	խայթ	խուղ
դաղձ	զեղծ	թութ	խայծ	խում
դայլ	զեղջ	թուխ	խայտ	խուն

խուլց	կարթ	կուղ	հինգ	մայր
խուլի	կարթ	կուռ	հիւթ	մանկ
խօսք	կարծ	կուտ	հիւծ	մանր
Ծալք	կարծ	կուր	հիւս	մաշկ
ծայթ	կեղթ	կուց	հիւր	մասն
ծայր	կեղծ	Համր	հողմ	մատն
ծանր	կերպ	հայկ	հոյզ	մարգ
ծիրտ	կերտ	հայս	հոյծ	մարդ
ծիւր	կինձ	հայր	հոյն	մարզ
ծուխ	կինք	հայց	հում	մաքս
ծուծ	կիրթ	հանք	հուն	մեկն
ծուպ	կիրծ	հաշմ	հուր	մեղմ
ծուռ	կիրք	հաշտ	Չաղկ	մեղք
Վաղմ	կիցք	հասկ	ձայն	մերթ
կաթն	կիւռ	հաստ	ձեռն	մերկ
կամն	կոճղ	հարթ	ձիւթ	մերձ
կամք	կողը	հարկ	ձիւն	միզն
կայթ	կոյս	հարծ	ձոյլ	միթր
կայծ	կոյտ	հարց	ձորձ	մինչ
կարծ	կոյր	հեշտ	Ճանկ	միշտ
կայմ	կոնք	հեստ	ճանձ	միտք
կայք	կոշտ	հերկ	ճարպ	միւս
կանթ	կոտք	հերձ	ճիշդ	մոյգ
կառք	կորգ	հիւս	ճիւղ	մոյթ
կասկ	կուղ	հիւր	Մաղձ	մոյն
կարգ	կուծ	հիմն	մայթ	մորչ

մուծ	նիստ	պարզ	սեռն	վարք
մուխ	նիրհ	պարծ	սերտ	վերջ
մուն	նիւծ	պարք	սիկղ	վերտ
մուր	նոյն	պարկ	սինձ	վիգն
Յաղծ	նուն	պարս	սիրտ	վիշտ
յամր	նուշ	պարտ	սիւն	վուն
յայտ	նօտր	պերճ	սոյն	վուշ
յանկ	Համբ	պէտք	սոպո	Տախտ
յարգ	շանծ	պիղծ	սուգ	տանձ
յարդ	շարժ	պինտ	սուղ	տաշտ
յարկ	շեղբ	Ջաղբ	սուտ	տենդ
յեղմ	շեշտ	ջամբ	սուր	տոմս
յետս	շերտ	ջայլ	Վագր	տոյժ
յոյզ	շիկն	ջերմ	վախք	տունն
յոյժ	շեղջ	ջինջ	վաղր	տուն
յոյշ	շիւղ	Ռաղմ	վայր	տուփ
յոյն	շուն	ռիշտ	վանգ	Յայգ
յոյս	Ռսկր	Սակս	վանկ	ցայտ
յոյր	ունկ	սակր	վանք	ցանգ
յորձ	ունն	սայլ	վաշխ	ցանկ
յորջ	Չորս	սանդ	վասն	ցանց
յուշ	չորք	սանձ	վարդ	ցիրդ
Նարտ	չում	սառն	վարժ	ցուլ
նաւծ	Պահք	սաստ	վարկ	ցուպ
նենգ	պայտ	սարդ	վարձ	ւիւծ
նեռն	պասք	սեաւ	վարմ	Փայլ

փայտ	փոյթ	փոքր	քարտ	քուն
փառք	փորձ	փայլ	քիմք	քուռ
փեղկ	փուտ	Քայռ	քիստ	քուք
փիւղ	փուք	քարք	քոյր	քոշք

Ընթերցուած:

Դաս. Գ:

Ընթերցուած և ի միտ առ զբանս իմ՝ զոր աամ
 քեզ՝ իբրև գանձ և ակն: Թէ և դաս քո է լուծ
 ինչ, բայց է լուծ քաղցր յոյժ: Թէ և բեռն է
 դաս քո, այլ չէ՛ ծանր բեռն, փոքր է յոյժ և ի
 շահ մեծ: Նախ՝ սէր ցոյց առ տէր, որ ետ քեզ
 զշունչ և զկեանս, և ապա ցոյց սէր առ հայր և
 առ մայր քոյ, և լուր զբան նոցա՝ զոր տան քեզ
 միշտ, և մի տար զքեզ ի ցոփս, ի գողս և ի
 դեզս և ի սուտս և յայլ չարս՝ որք տան քեզ
 զգարչ և զպիղծ բարս, այլ լեր դու միշտ լաւ
 և քաջ, վասն զի չէ՛ յոյժ փոքր այժմ տի քոյ, և
 դու ես արդ իբր նոր իմն ծառ, կամ տունկ և
 կամ բոյս ինչ թարմ և ջով, և ի քեզ է յոյս
 իմ, մօր և հօր և քեռ քոյ, տալ մեզ այժմ կամ
 վաղն զլաւ միրգ քոյ քաղցր: Դու ես սէր իմ, և
 զի լաւ սերտ ես դու ի դաս քոյ, ես յոյժ գոհ
 եմ զքէն: Նոր դաս տաց ես քեզ, զի այն ևս է
 յոյժ լաւ, և դու ևս ես յոյժ քաջ:

Միտմանն Բարոյ Կնգարարոյ :

Բարձր	Լանջք	Կուժք	մունք	վիրգն
բոյլք	լեառն	Կուղք	Յունք	Տանջք
բուժք	լինար	Կունդ	Նուռն	տաշխ
բուրդ	լուսն	Կուշտ	նուրք	տուղտ
Գամփռ	լուրջք	Կուպղ	Շունչ	տունկ
գուճք	լուրք	Կուպր	շունք	տուրք
գունդ	լուրն	Կուռն	շուրջ	տուտն
գունջ	Խառնք	Կուռք	Ռղխք	տուփն
գունտ	խումք	Կուրծ	ունկն	Յոյցք
Դոյզն	խունկ	Կուրտ	ունչք	ցուրդ
դուռն	խունճ	Հունճ	Ջամբռ	ցուցք
դուրգն	խունջ	Հունչ	ջերմն	Փունդ
դուրք	խուրճ	Հուսկ	Սաղմն	փունջ
Զինքն	Տունդ	Չունկն	սանտր	փուռն
զոյգք	ժունկ	ձունճ	սեամք	փուքք
զուրկ	ժունր	Մունկն	սինկղ	Քաղցր
Թանձր	ժուփք	մուղր	սուսր	քարքք
Թուխպ	Վայսր	մունջ	սուրք	քիրտն
Թուխս	կարծր	մուշկ	սուրն	քունք
Թոյլք	կարծք	մուրկ	Վարսք	քուրճ
Ժանդք	կիրթք	մուրճ	վերջն	քուրմ
Ժանկք	կողմն	մուրտ	վիշտք	քուքք

Ընթերցողաց :

Դաս. Դ:

Մինչ միտք քոյ է՝ այժմ կազմ և սուր,
 Թող դու զխաղ և զայս դաս լուր:
 Խաղ ոչ տայ քեզ՝ փառս այլ զգան,
 Խսկ դասն է գանձ՝ թէ տաս դու ջան:
 Արդ լեր դու քաջ՝ թող զսին խաղ,
 ջան դիր ՚ի գործ՝ միտք քոյ չէ կաղ:

Դու ես հայ, և ազգ մեր է մեծ հայր և մայր
 քոյ, ցոյց առ ազգ մեր սէր սերտ և ջերմ, այլ ոչ
 կեղծ և ցուրտ: Մեծ յարգ և մեծ սէր տալ անկ
 է քեզ այս հօր և մօր քոյ, ունկն դիր ինձ լաւ՝
 վարդ իմ քաղցր: Թէ և ես դու կազմ, այլ
 դեռ միտք քո է խակ: Խսկ մինչ ջանք գոյ ՚ի
 քեզ՝ դաս քոյ չէ ինչ ծանր, թէ ոչ գոյ ՚ի քեզ
 ջանք՝ չէս դու վարժ և կիրթ, այլ բիրտ ոք:
 Լուր դու զիմ բան, արկ զայն իբր զգինդ յունկն
 քոյ, և կալ զայն ՚ի միտս քոյ: Ոտք քոյ են այժմ
 թոյլ, այլ տէր է քոյ սիւն, կեանց ՚ի նա, և լեր
 քաջ, և արկ ՚ի սիրտ քոյ զսէր ջերմ և սուրբ
 առ տէր՝ որ ետ քեզ զկեանս:

Բառք երկամանիք:

Աբ-բա	բա-ժակ	գե-տին	դեր-ձան
ա-բեթ	բա-զում	գը-թած	դը-րունք
ա-գահ	բազ-մեալ	գի-նեալ	դըս-տեր
ա-գատ	բամ-բաս	գի-տուն	դո-ղալ
աբ-գար	բաշ-խել	գի-տել	դո-ղումն
ագ-ցան	բե-դեկ	գի-տակ	դի-պակ
ագ-նիւ	բե-րան	գի-նի	դի-տակ
ախ-մար	բե-րել	գո-դի	դպ-րոց
ակ-ուա	բը-նալ	գո-մէշ	Ե-դեմ
աղ-բիւր	բող-բոջ	գո-մոր	ե-ղակ
ամ-բար	բո-ղոք	գո-չիւն	ե-թեր
ան-գէտ	բուր-վառ	գո-ուող	ե-լումն
ան-թիւ	բո-րակ	Գա-բիր	ե-լէք
ան-միտ	բոր-բոք	գաբ-նի	ե-լիք
ան-մեղ	բո-րոտ	դա-դար	ե-կայք
ապ-րիլ	բու-թակ	դա-լար	եղ-բայր
ար-ծիւ	Գա-զախ	դա-կուր	եղ-ջիւր
ապ-տակ	գա-զան	դա-Տիծ	ե-րազ
ար-մատ	գա-ղար	դաս-տակ	եր-թալ
այ-գի	գազ-պէ	դա-նակ	եր-կաթ
Բա-բան	գա-լար	գա-տել	եր-կանք
բա-գին	գան-գատ	դա-սել	եր-կինք
բա-ղէ	գե-ղարդն	գե-ղին	երկ-չոտ
բազ-մոց	գետ-ափն	դես-պան	եփ-րեմ

Էփ-րատ	է-կործ	ըմ-բիշ	թէ-պէտ
Էր-կիր	է-րէ	ըմ-բոն	թո-շակ
Էօթ-նեակ	է-րէց	ըն-դել	թո-ղուլ
Ջան-գակ	է-հան	ըն-դէր	թով-մաս
զա-ռիկ	է-հերծ	ըն-թեր	թա-մար
զե-նուլ	է-արկ	ըն-կոյզ	Ժա-խուկ
զե-ուալ	է-անց	ըն-կալ	Ժան-կառ
զին-ուոր	է-գառն	ըն-կեր	Ժա-ուանգ
զըն-դան	է-դառն	ըն-չեղ	Ժիծ-մակ
զը-ուալ	է-ծեր	ըս-տոյզ	Ժի-պակ
զըս-պել	է-կէզ	ըս-պան	Ժո-ղով
զը-րաւ	է-հար	Թա-բօր	Ժայթ-քել
զը-րոյց	է-հեղ	Թա-գուն	Ժան-գառ
զի-թէ	է-րատ	Թա-թառ	Ժամ-կոչ
զու-գել	է-րէց	Թա-լուկ	Ժա-նիք
զու-արթ	է-արկ	Թա-կոյկ	Ժա-ման
զո-քանչ	է-օծ	Թարգ-ման	Ժը-լատ
զո-պայ	ըմ-բոն	Թար-թափ	Ժը-խոր
զօ-դել	ըմ-բոստ	Թա-նակ	Ժը-պիրհ
զօ-շոտ	ընթ-րիք	Թա-ղել	Ժխ-տեմ
զօ-րեղ	ըն-ծայ	Թե-թե	Ժխ-տօղ
զա-ւակ	ըն-կեր	Թեկ-ղի	Ժը-տեմ
զա-տիկ	ըն-ձիւղ	Թե-րատ	Ժը-տիլ
հ-ակ	ըզ-գոյշ	Թե-րափ	Ժու-ժել
է-զի	ըզ-ձալ	Թե-փով	Ժօ-ուատ
էր-զի	ըմ-պել	Թե-քել	Ի-բաց

ի-դէպ	լե-ղակ	խո-շոր	կա-կաջ
ի-դուրս	լե-ղի	խո-տան	կա-կուղ
ի-զատ	լե-մոն	խո-պան	կա-ղանդ
ի-զուր	լը-ծակ	խո-րան	կա-ղին
ի-ճահ	լը-ծորդ	խօս-նակ	կա-ճառ
ի-մաստ	լըկ-տի	Նա-գել	կա-մար
ի-մացք	լո-մայ	ծա-խել	կա-նաջ
ի-մոց	լը-պիրշ	ծա-ծուկ	կա-նոն
ին-ձէն	լը-ռիկ	ծա-կել	կա-շառ
ինք-նեղ	լըր-տեօ	ծա-ղիկ	կա-պար
ինք-նեկ	լօ-դիկ	ծա-մել	կա-պիկ
ինք-նին	լօշ-թակ	ծա-նակ	կա-պուտ
իշ-խան	Խա-բօղ	ծա-նօթ	կա-տար
իս-կոյն	խա-ղող	ծա-ռայ	կա-րաս
իս-պառ	խա-նութ	ծա-րաւ	կա-րիծ
ի-վեր	խա-չիկ	ծա-ւալ	կա-րօտ
ի-վայր	խա-ռան	ծե-ծել	կա-ցին
ի-րաւ	խա-ւար	ծե-փել	կա-քաւ
Լա-լիւն	խա-ւիծ	ծի-ծաղ	կի-թառ
լապ-տեր	խե-լառ	ծի-րան	Հա-գար
լա-րել	խե-նէշ	ծիւ-րեալ	Հա-զար
լա-փել	խի-զար	ծո-վակ	Հա-լոց
լաս-տել	խի-թալ	ծո-րակ	Հա-մար
լե-զու	խի-լայ	ծո-րան	Հա-մեղ
լեզ-ուատ	խո-հեմ	ծու-ղակ	Հա-մեմ
լե-ղուլ	խո-նաւ	Կա-կազ	Հա-սակ

Տա-տիկ	ձրգ-տել	ղօ-ղիլ	մա-խանք
Տա-րաւ	ձե-ղէն	ճա-գար	մա-ծուն
Տա-ցիկ	ձե-ղուն	ճա-խին	մա-կարդ
Տա-ւատ	ձեռ-նոց	ճախ-րել	մա-Տիծ
Տամ-բաւ	ձե-ւել	ճա-կատ	մա-ղաս
Տամ-բոյր	ձի-թոտ	ճա-Տիծ	մա-մուլ
Տան-դէտ	ձու-լել	ճա-ճանչ	մա-նած
Տան-դէս	Ղա-բան	ճա-շակ	մա-նուկ
Տան-ճար	ղա-ղար	ճա-պաղ	մա-ուան
Տար-ցուկ	ղա-լատ	ճա-ուել	մա-տակ
Տո-վիւ	ղամ-բար	ճա-րակ	մա-տաղ
Տոր-դան	ղա-մէք	ճան-ճիկ	մա-րախ
Տօ-րան	ղա-նոն	ճար-պիկ	մար-կոս
Չա-գառ	ղա-կիշ	ճար-տար	մե-ղու
ձա-խող	ղա-քիս	ճրգ-նել	մով-սէս
ձա-խորդ	ղե-կել	ճը-րագ	Յա-բեթ
ձա-կործ	ղե-ղի	ճեղ-քել	յա-գուրդ
ձա-ղանք	ղէն-ջակ	ճէն-ճեր	յա-կինթ
ձաղ-կել	ղե-ի	ճի-րան	յա-կոբ
ձայ-նեղ	ղե-ոնդ	ճի-ւաղ	յա-ճախ
ձայ-նել	ղու-կաս	ճո-պան	յա-ջող
ձայ-նորդ	ղու-ղակ	Մա-գիլ	յա-ուաջ
ձան-ձաղ	ղու-ղիլ	մագ-նիս	յա-տակ
ձանձ-րոյթ	ղօ-ղակ	մա-թուղ	յա-տուկ
ձա-ւար	ղօ-ղանջ	մա-լուխ	յա-ւէտ
ձը-գանք	ղօ-ղել	մա-խաթ	յաղ-թել

յան-գել	հո-մոս	ող-ըոյն	է-գոք
յան-ցանք	հըք-թի	ոչ-գոյ	չող-ըիկն
յա-ըորդ	հօ-տար	ոչ-խար	չն-չին
յառ-նել	Հա-բաթ	ոչ-ինչ	չոր-րորդ
յար-գել	շա-լակ	ոս-կի	չու-ան
յար-մար	շա-հապ	ո-սոխ	չու-առ
յի-սուս	շա-ղախ	ոստ-րէ	չու-ել
յով-սէփ	շա-պիկ	որ-պէս	չու-խայ
յու-շիկ	շա-րաւ	ո-րոշ	չըք-մեղ
հա-թան	շա-ւիղ	ու-րոյն	չըք-նաղ
հա-ժիշտ	շա-քար	ու-ժեղ	չը-քոտ
հա-խանձ	շաղ-կապ	ութ-սուն	Պա-լատ
հա-խիր	շամ-բուշ	ուժ-գին	պա-խուրց
հա-հանջ	շամ-փուր	ուխ-տել	պա-հակ
հա-մակ	շար-ժուն	ուղ-ղել	պա-հեստ
հա-նիր	շող-թայ	ու-ղիղ	պաղ-լեղ
հա-շիհ	շի-րիկ	ու-նայն	պա-ճար
հա-րեկ	շոգ-մոգ	Չա-կերտ	պագ-շոտ
հա-րօտ	շող-գամ	չա-միչ	պա-լար
հար-գէս	շու-կայ	չամ-չեայ	պա-հել
հա-լակ	շու-շան	չա-նարդ	պա-հակ
ներ-սէս	շըր-ջան	չառ-նել	պա-ճոյճ
հը-կար	շը-քեղ	չաստ-ուած	պայ-ճառ
հի-աղ	Ռ-գի	չար-ակն	պայ-ման
հի-հար	ո-լոր	չա-րիք	պա-նիր
հո-խաղ	ող-կոյզ	չա-փել	պետ-րոս

պե-ղեւ	ու-կայ	սա-կառ	վաշ-խիւ
պէս-պէս	ու-միկ	սա-կաւ	վե-րին
պը-սակ	ու-հան	սա-հակ	վե-րուստ
պի-ծակ	ու-տին	սա-հանք	վեր-նակ
պի-տոյ	ու-ծիկ	սա-լոր	վըս-տահ
Ջայ-լամն	ու-գաւ	սան-տալ	վը-րան
ջե-ուումն	ուաղ-միկ	սե-պեւ	վը-կայ
ջեր-մին	ու-սիմ	սե-ղան	Տագ-նապ
ջեր-մեակ	ու-քէւ	սեխ-նոց	տախ-տակ
ջեր-մուկք	ուրն-գունք	սեր-մունք	տա-կառ
ջըն-ջան	ու-բէն	սըխ-տոր	տա-ղանդ
ջա-հան	ու-փի	սը-խալ	տան-ձի
ջա-հիւ	ու-վանդ	սի-րուն	աա-պան
ջար-դեւ	ու-մոն	Վախ-ճան	տա-ճար
ջըր-գող	ու-հան	վա-ղիւ	տա-ձիկ
ջե-նոււ	ու-խաբ	վա-ճառ	տան-ջանք
ջերմ-նոտ	ուամ-կաց	վան-դակ	տա-պակ
ջըղ-ջիկն	ու-հեալ	վա-ուեակ	տա-տասկ
ջն-ջեւ	ուաբ-դոն	վաս-տակ	տատ-րակ
ջն-ջոց	Սա-բակ	վա-ղեւ	տա-րափ
ջըր-կիր	սաթ-նուկ	վա-րունգ	տե-ղեակ
ջըր-հոս	սա-լար	վա-կաս	տը-գեղ
ջըր-մուղ	սահ-ման	վա-հան	տը-գէտ
ջո-րի	ուաղ-մոս	վայ-րի	տը-խուր
ջամ-բեւ	սա-միթ	վա-նանդ	տը-կար
Ռաբ-բի	սաղ-րեւ	վան-կեւ	տըն-տես

տի-կին	ցան-գել	փա-ուան	քա-ւել
տի-րել	ցան-կալ	փա-րախ	քա-ւիչ
Րա-բուն	ցան-ցառ	փա-փաք	քե-նի
րախ-ճան	ցան-ցել	փա-փուկ	քե-ուի
րա-զարդ	ցան-ցորդ	փե-սայ	քեր-թած
րա-կերտ	րաս-նուլ	փե-տուր	քեր-թող
րա-հետ	ցե-րեկ	փո-խան	Օգ-նել
րա-մեալ	ցե-ցոտ	փո-շի	օգ-տել
րա-մել	ցըն-դիլ	փոք-րիկ	օ-գուտ
րա-մող	ցըն-ծալ	փր-կիչ	օ-դիք
րա-մից	ցը-ցունք	Քա-կել	օ-թիլ
րա-պետ	ցու-ցակ	քա-կոր	օ-թոց
րա-պէս	ցօ-ղել	քակ-տել	օ-ժիտ
րե-տեալ	ցօ-ղուն	քա-ղել	օժ-տել
րե-տել	ցըն-ծամ	քա-ղաք	օ-ծել
րե-տոր	ցնկ-նիլ	քա-ղոց	օ-ծեալ
րե-տող	Խիւ-ծել	քա-մակ	օ-ձիք
րո-պէ	ւիւ-սակ	քա-մել	օ-ղակ
րո-տեալ	ւիւ-սել	քա-մի	օ-ղի
րո-տել	ւիւ-սեմ	քա-նակ	օ-ճառ
րո-տին	ւիւ-սուճն	քա-նան	օ-տար
Ցա-մաք	Փա-կանք	քա-նուն	օ-րէնք
ցա-նել	փա-կել	քա-տակ	Փը-շալ
ցա-ւիլ	փա-կեղ	քա-րոզ	Փը-ուանք
ցա-ւոտ	փա-պար	քա-ցախ	Փը-րեր

Ընկերացուած հեղեղորդ :

Քաղցրիկ մանուկ՝ յոյժ ուրախ լեր,
 զի դու այսօր՝ արժան եղեր,
 լսել զբան՝ որ է ՚ի վեր,
 ՚ի միտ առնուլ՝ զխրատ մեր :
 Նախ դու ծանկր՝ Աճ մի է,
 զաշխարհս արար՝ ՚ի յոչնչէ .
 երկինք՝ աստեղք՝ երկիր համայն,
 բանիւ նորա՝ ՚ի գոյ ածան :
 Տէս դու զերկիր՝ բարւոք խոկա,
 հայեաց ՚ի կարգ՝ ՚ի զարդ սորա .
 բազումք քննեն՝ զինչ կայ ՚ի նա,
 ոչ ոք մինչ ցարդ՝ զաւարտն տայ :
 Այժմ իսկ գիտել՝ քեզ է արժան,
 զի նա է քո Աստուած միայն .
 փառքս նմա՝ սրտիւ ձօնել,
 այժմ և յաւէտ՝ զնա պատուել :
 Աճ՝ որ ստեղծ զաշխարհս և զքեզ յոչնչէ՝ չու-
 նէր զպէտս ինչ ՚ի մէնջ . այլ ըստ որում է ինքն
 միշտ բարի, ստեղծ զմեզ առ ՚ի առնել զմեզ հա-
 ղորդս բարւոյն՝ տալով մեզ հոգի զի կարող լի-
 ցիմք խոկալ և գիտել զկամս նորա և հաճոյ լի-
 նել նմա : Ապա հարկ է քեզ բոլոր սրտիւ գոհ
 լինել և փառս տալ նմա, ոչ միայն այժմ, այլ
 միշտ և ՚ի կեանս քո ողջոյն : Բայց զայս և եթ

գիտել՝ ոչ է Տերիք՝ այլ պարտիս զպատուէրս
 նորա պատուել և առնել, զոր և ես ունիմ զկնի
 մի առ մի յիշել, որով և լիցիս ոչ միայն ծա-
 նօթ՝ այլ առնող կամաց նորա, և որոյ փոխան
 պսակ փառաց ՚ի վերուստ գտցես յուսով ըստ
 անսուտ խոստման տեառն :

ԱՏձ մանուկ՝ քեզ սանդուղք մի,
 որ զութն ոտս՝ միայն ունի,
 այս ՚ի կատար՝ լերին Տանէ,
 ուր և տեսիլ զուարճ փայլէ :
 Դու յոտս երկու՝ արդէն ելեր,
 և յոտս վեց՝ ելցես ՚ի վեր,
 չէ ելք դժուար՝ մի՛ վճատիր,
 ջանիւք Տասցես՝ մի՛ երկնչիր :

Բարի էրաննիք :

Ա-բե-ղայ	ակ-նար-կեմ	բազ-մա-ղօր
ազ-գա-պետ	ամ-սա-մուտ	բա-ժա-նումն
ազ-գա-սէր	այ-գես-տան	բա-նա-գէտ
ազ-գա-կան	Բազ-մա-զարդ	բե-կա-նել
ախ-տա-ժէտ	բազ-մաս-տեղք	բեռ-նա-ւոր
ախ-տա-կից	բազ-մա-վիշտ	բու-ժա-նել

բու-սա-նիլ	եղ-ծա-նեմ	ըղ-ձու-թիւն
Գա-ղա-նակ	եղ-կե-լի	ըմ-բե-րեմ
գա-նա-կոծ	են-թա-կայ	ըմբ-շա-մարտ
գան-ձա-նակ	եր-կիւ-ղած	ըմ-բըռ-նեմ
գե-ղա-պանծ	երփ-նա-փայլ	ըմ-պա-նակ
գը-թու-թիւն	Զաղ-րա-գործ	ըմ-պե-լի
գի-տե-լի	զայ-րա-գին	ընդ-հա-նուր
գո-հու-թիւն	զի-նա-ւոր	ըն-թա-նամ
գոր-ծա-կալ	զա-նա-զան	Թա-գա-ղիւր
գո-ղու-թիւն	զար-հու-րանք	թա-գու-հի
գօ-տէ-մարտ	զար-տու-ղի	թա.գա-ւոր
Գա-հա-նակ	զե-նա-րան	թալ-կա-ցումն
գա-հե-կան	զու-ար-ակ	թախ-ծաղին
գա.տա-ւոր	զու-գա-թիւ	թան-կա-գին
գա-բի-րայ	զօ-րա-կան	թա-ուա-միլ
գամ-բա-րան	Կ-ա-կան	թե-րա-միտ
գան-դա-ղիմ	է-ա-պէս	թե-ա-ւոր
գառ-նա-համ	է-ու-թիւն	թիկ-նա-պահ
գե-ղա-գործ	է-ա-խոհ	Ժա-մա-գործ
գը-ժըն-դակ	է-ա-կից	ժա-հա-հոտ
գըժ-պա-տեհ	է-ա-նամ	ժա-մա-մուտ
Ե-բե-նոս	է-ա-ցեալ	ժա-մա-նակ
ե-կա-ւոր	է-ու-նակ	ժան-գա-հար
ե-ուա-պետ	է-րէց-կին	ժե-ուա-ւոր
ե-լու-զակ	էլ-մո-նի	ժը-լա-տիւ
եղ-րա-բան	Ըղ-ձա-լի	ժը-րա-նամ

Ժո-ղո-վեմ	խաշ-նա-րած	հա-մար-ձակ
Ժո-ղո-վուրդ	խաշ-նա-րօտ	հա-մօ-րէն
Իգ-ա-կան	խե-լա-գար	հայ-րե-նի
Դի-թի-կունս	խե-լա-մուտ	հայ-ցա-կան
Դի-խո-նարհ	խեց-գե-տին	հա-նա-պաղ
Դի-կար-ճոյ	խե-ցե-ղէն	հաշ-տու-թիւն
Ի-մաս-տուն	ճա-ճա-նումն	հա-սա-րակ
Դի-մեր-կուց	ճած-կա-բար	հա-տա-նեմ
Դի-նա-նիր	ճած-կա-գէտ	հար-կա-ւոր
Ինք-նա-գոյ	ճած-կե-լիք	Չա-ղու-թիւն
Ինք-նիշ-խան	ճա-կո-տեմ	ձայ-նա-ւոր
Իշ-խե-ցօղ	ճաղ-կա-բեր	ձե-ռա-գիր
Լա-լա-գին	ճա-մե-լիք	ձե-ռա-գործ
Լան-ջա-կից	ճան-րա-բեռն	ձեռ-նա-մուխ
Լապ-տե-րօք	ճա-նօ-թից	ձեռ-նա-տու
Լա-ւա-գոյն	ճայ-րա-գոյն	ձի-ա-կերպ
Լեզ-ուա-նի	Վազ-դու-րեմ	ձի-աս-տան
Լեռ-նա-կան	կազ-մու-թիւն	ձի-ա-վարժ
Լեր-դա-ցաւ	կա-ղա-նամ	ձո-ղա-բարձ
Լէ-գէ-օն	կա-ճա-ռեմ	Ղա-բա-նոս
Լը-ճա-կից	կա-մա-կից	ղե-կա-վար
Լըկ-տու-թիւն	կա-մա-պաշտ	ղէն-ջա-կօք
Սա-բե-բայ	կայ-ա-րան	ղև-տա-ցի
խա-կա-միտ	կան-խա-գէտ	ղև-տի-կոն
խա-ժա-մուժ	կեղ-ճա-ւոր	ղէ-գէ-օն
խա-ղա-լիկ	հա-մա-սեռ	ղոր-դու-թիւն

դու-դա-րան	յայտ-նու-թիւն	շը-լու-թիւն
դօ-դան-ջեմ	յան-դի-ման	Ռ-գե-շաՏ
դօ-դե-ցի	յա-պա-դեմ	ո-գե-սէր
Ճա-խա-րակ	յա-րու-թիւն	ո-խա-կալ
ճամ-կա-ւոր	յոգ-նա-կի	ո-խու-թիւն
ճա-նա-պարՏ	յո-լո-վեմ	ող-բա-լի
ճա-շա-տուն	յոր-դո-րակ	ող-ջա-բան
ճա-պա-դեմ	Նա-դե-լի	ող-ջա-խոՏ
ճառ-ըն-տիր	նա-խա-դաս	ող-ջա-կէզ
ճար-տա-սան	նա-խա-Տայր	ող-ջա-միտ
ճե-մա-րան	նա-խան-ձոտ	ոս-կե-զօծ
ճըշ-մա-րիտ	նա-Տա-պետ	Չա-րա-լուր
ճո-խա-բան	նե-խու-թիւն	չամ-չա-Տաս
Մա-գիստ-րոս	նեն-գա-լից	չա-րա-բան
մա-դե-դէն	նեն-գու-թիւն	չա-րա-գործ
մա-Տա-բեր	ներ-գոր-ծեմ	չա-րա-խոՏ
մա-Տա-դեղ	նու-ի-րակ	չա-րա-միտ
մա-Տա-պարտ	Շա-Տա-բեր	չե-րե-եալ
մա-ճա-կալ	շա-Տա-ւէտ	չը-քա-ւոր
մաղ-ճա-դեղ	շա-Տա-տակ	չո-րա-կեր
մա-նա-նայ	շա-նա-ճանճ	չո-րե-ք-կին
ման-կու-թիւն	շա-ռա-ւիղ	Պա-լա-սամ
մաշ-կե-դէն	շա-տա-խօս	պա-Տա-րան
Յաղ-թա-կան	շա-րա-կան	պաՏ-պա-նակ
յաղ-թա-նակ	շեղ-ջա-կոյտ	պա-Տան-ջեմ
յայտ-նա-պէս	շեր-տա-ւոր	պա-Տա-պան

պան-ծա-լի	սա-լա-քար	տա-րա-ցոյց
պաշ-աօ-նեայ	սակ-ար-կու	տա-րե-մուտ
պա-տա-նեակ	սաղ-մոս-երգ	տե-ղա-կալ
պատ-մու-թիւն	սա-նա-հայր	Րա-բու-նի
պատ-մու-ճան	սան-ձա-բէկ	րա-խա-նամ
Քա-հա-ւոր	սա-տա-նայ	րա-խա-րար
Զա-նա-սէր	սար-դի-ոն	րախ-ձա-կան
Զե-ռու-ցիչ	սար-կա-ւազ	րա-կեր-տեմ
Զեր-մա-գին	սե-ռա-կան	րամ-կա-կան
Զը-րայ-ին	Վա-ղե-մի	րե-նա-կան
Զը-րա-սոյզ	վա-ղոր-դեան	րե-նա-տես
Զըր-գո-ղեալ	վայ-ե-լեմ	րո-տե-ցի
Զո-կաղ-րեմ	վա-նա-կան	րո-պէ-իւ
Զո-կա-ման	վա-նա-հայր	Յա-ծա-գոյն
Զո-կա-րան	վաշ-խա-ռու	ցա-ծու-թիւն
Ռա-հա-ցոյց	վա-ռա-րան	ցան-կու-թիւն
ռա-հա-ւոր	վա-տա-բախտ	ցա-մա-քիմ
ռամ-կա-ծին	վա-տու-թիւն	ցան-կա-լի
ռամ-կա-կան	վար-դա-պետ	ցան-կա-նամ
ռամ-կօ-րէն	Տա-կա-ւին	ցա-ւա-կից
ռեմ-ա-կալ	տա-ղա-չափ	ցե-ցա-կեր
ռըմ-բա-ձիգ	տաղտ-կա-լի	ցըն-դե-լի
ռըն-գեղ-ջիւր	տա-ղա-րան	ցըն-ծու-թիւն
ռըմ-բա-քար	տա-ղա-ւար	Խիւ-թա-կան
ռըշ-տու-թիւն	տաճ-կի-նակ	ւիւ-թա-շարժ
Սա-ղայ-էլ	տա-նու-տէր	ւիւ-ծա-դէմ

ւիւ-ծա-տիպ	փո-թո-րիկ	օ-թա-րան
ւիւ-ծա-պէս	փու-թա-պէս	օ-թւ-ան
ւիւ-ծա-գոյն	փու-թա-ջան	օ-թան-դակ
ւիւ-ծե-ցայ	Քաղց-րա-խօս	օժ-տա-բեր
ւիւ-ծե-ցի	քաղց-րա-շունչ	օ-ձա-հար
ւիւ-ծե-ցեր	քա-ջա-բան	օ-ղե-զործ
ւիւ-ծե-ցաք	քա-ջա-խօս	օ-րա-թիւ
ւիւ-րա-կան	քա-ռա-կոյս	օրհ-նա-բան
Փա-կա-գիծ	քա-ռա-սուն	օրհ-նու-թիւն
փա-կա-ղակ	քա-րա-սիրտ	Յի-ղի-քայ
փա-կա-կալ	քա-րե-ղէն	Ֆլ-լօ-րին
փայ-տա-զործ	քա-լա-րան	Ֆլ-րանկ-սիզ
փայ-տա-տուն	Օգ-նա-կան	Ֆլլ-աս-կի
փայ-տե-ղէն	օգ-նու-թիւն	Ֆլ-րե-րաց
փա-ռա-բան	օ-ղա-կան	Ֆա-նի-տիւ
փա-ռա-սէր	օ-ղայ-ին	Ֆլ-լօ-րայ

Ընթերցուած Վեցերորդ :

Երբ Աստուած ստեղծ՝ զմարդն առաջին,
 փառօք զարդարեաց՝ և եղ ՚ի դրախտին •
 Ետ անձառ սիրով՝ պատուիրան դիւրին՝
 ծառոյն գիտութեան՝ հուպ մի՛ լինիցին :
 Լոկ այս պատուիրան՝ չէր իսկ բաւական,
 ազդ արար նա և՝ զվտանգ մահուան •

Կոքա ահանջօք՝ զայս պատուէր լուեալ
 անմեղ բերկրութեամբ՝ յեղեմ բնակեալ :
 Նախանձեալ չարին՝ ընդ փառքս նոցին՝
 խորհեցաւ նենգաւ՝ խաբել զնոսին .
 դարձաւ նա ՚ի կերպ՝ խորամանկ օձին,
 պատրեցաւ Եւայ՝ սառչրանօք նորին :
 Զարարչին պատուէր՝ Եւայ ոչ պահեալ
 կերաւ ՚ի պողոյն՝ որ էր արգելեալ .
 յորմէ և Ադամ՝ նոյնպէս ճաշակեալ
 եղեն ՚ի փառաց՝ յայնժամ մերկացեալ :
 Ամօթ և վարանք՝ և երկիւղ ուժգին՝
 մերոց ծընողաց՝ ՚ի վերայ հասին .
 որք ահիւ մեծաւ՝ զօղիլ փութային,
 երբ լուան զձայն՝ իւրեանց Արարչին :
 Ո՞ւր ես դու Ադամ՝ ՚ի Տեառնէ հարցեալ
 ասաց թէ մերկ եմ՝ վասն այն կամ զօղեալ .
 կինն՝ զոր ետուր՝ նա զիս յորդորեաց,
 և կինն ասէ՝ օձն զիս պատրեաց :
 Լ՞ուր դու աստանօր՝ զբանքս նոցին,
 մեղադիր լինին՝ իւրեանց Արարչին .
 Ադամ բարբառէր՝ պատրեաց զիս այս կին,
 իսկ սա զօձն ասէր՝ գող պատճառ չարին :
 Սոցա այս բանիւ՝ զտէր մեղադրեալ,
 զի տէր Ադամայ՝ զկինն էր տուեալ .
 նոյնպէս և զօձըն՝ նա էր ստեղծեալ,
 գաղտնի ասէին՝ դու ես պատճառ լեալ :

Անճնիշխան կամօք՝ անճնիշխան էին,
 մի թէ անպատիր՝ կեալ ո՞չ կարէին,
 'ի լինել աստուած՝ կամք էր Եւային,
 մեղաւ և Ադամ՝ առ սիրոյ նորին:

Իսկ Աստուած հզօր՝ սաստիկ բարկացեալ՝
 զփաստըս նոցին՝ նախ ունայն ցուցեալ,
 զվճիռ մահու՝ 'ի վերայ եղեալ
 ապա յԵղեմայ՝ զնոսա հանեալ:

Արդ՝ սիրելիդ իմ, տեսեր թէ նախաստեղծքն
 ո՞չ պահելով զհրաման տեառն՝ զի՞արդ 'ի փա-
 ռաց անտի մերկացեալ անկան 'ի վիճակ ողբալի
 գառնութեան: Հայեաց 'ի վիճակ եղկելի
 զուգակցացն, տես՝ զի՞արդ զարհուրեալ սար-
 սափին 'ի զայրագին հրեշտակաց անտի, որք
 բոցեղէն սոսկալի սրով վարեն զնոսա 'ի դրախ-
 տէն: Իսկ նոցա լալով և տրտմեալ սրտիւ եկեալ
 բնակեցան յանդիման դրախտին փափկութե:
 Ո՞վ դժնդակ ցաւոց նախկին ծնողաց մերոց:
 Միայն մաշկեղէն հանդերձիւք սփածեալ
 ծածկեն զմերկութիւն մարմնոյն: Անինչ՝ ան-
 ծար՝ անպաշար՝ տառապեալքն կային յուսաբեկ
 յանդիման ցանկալի նախկին բնակութեան
 իւրեանց, և առ սաստիկ ամօթոյն չկարէին ոչ
 միայն հայիլ յայն՝ յորմէ զրկեցան, այլ և ո՞չ
 իսկ հայէին յերես իրերաց: Կ'որ 'ի գլուխ

եղեալ և աքսորեալ զմտաւ ածէին զնախկին
 փառս, զայժմեան նախատինս և զապագայ չա-
 րիան, զորս կրել ունէին՝ ոչ միայն ինքեանք,
 այլ և սերունդք իւրեանց համօրէն: Չայս
 ամենայն խորհեալ՝ ողբային տրտմութեամբ և
 լային դառնապէս:

Սիրելիդ իմ, աստանօր երկու ինչ խորհիմ
 զքէն. այսինքն՝ կամ ցաւակից ես նախնեացն
 մերոց, որք պատրեցան ՚ի չարէն. կամ մեղադիր
 լինիս նոցա, թէ ընդէ՞ր պատրեցան. եթէ
 զնախկինն խորհիս, ասեմ՝ դու զգոյշ լեր չմե-
 ղանչել, կա՛լ քեզ օրինակ զսարսափելի պատիժ
 նոցա, թէ և պատիժ քոյ սաստկագոյն լիցի քան
 զնոցայն: Իսկ եթէ զերկրորդն խորհիս, ասեմ՝
 նոքա չունելով օրինակ՝ տկար բնութեամբ
 իւրեանց մեղան. իսկ դու ունելով օրինակ
 զգոյշ լեր չմեղանչել, զի մի՛ ծանրագոյն պատիժ
 կրեսցես յարդար դատաւորէն:

Մի՛ երկնչիր դու ՚ի բանից աստի՛ սիրելիդ
 իմ, զի որպէս Աստուած է արդար՝ նոյնպէս և
 ողորմած: Ասան մեղացն արդարութեամբ
 պատժեաց զնոսա. և ողորմութեամբն յոյս ետ
 վերստին նորոգման. քանզի մարդկային բնուի՛ն
 է տկար, ուստի և մեղանչական. յաղագս այսո-
 ըիկ և ողորմութեան շնորհի առաւել եղև՝
 քան զպատիժն արդարութեան: Պատիժն եղև

Ժամանակաւոր, և վերստին փառքն՝ յաւիտե-
 նական, և այս յայտնի է ՚ի բանից անտի՛ զոր
 ասաց ՚ի գիրս Ծննդոց: Եւ եղից թշնամու-
 թիւն ՚ի մէջ քո և ՚ի մէջ կնոջդ, և ՚ի մէջ
 զաւակի քոյ և ՚ի մէջ զաւակի դորա, նա սպա-
 սեացէ քում գլխոյ, և դու սպասեացես նորա
 գարշապարի:

Աստանօր խոստացեալ զաւակն էր ծոցածին
 որդին իւր՝ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ
 առ բառնալոյ զմեզս Աղամայ՝ եկեալ մարմնա-
 ցաւ, որդին Աստուծոյ՝ եղև որդի մարդոյ, և
 ջախջախեաց զգլուխ օձին՝ որ պատրեաց զնախ-
 կին ծնողս մեր: Փրկեաց զմեզ ՚ի գերութենէ
 օձակերպ սատանայի, և արար որդիս Աստուծոյ՝
 շնորհելով այնպիսի արտօնութիւն, մինչ տալ
 հաւատացելոց իւրոց ասել բարձրելոյն, Հայր
 մեր՝ որ յերկինս ես, սուրբ եղիցի անուն քոյ,
 եկեացէ՛ արքայութիւն քոյ, եղիցի՛ն կամք քոյ՝
 որպէս յերկինս և յերկրի, զհաց մեր հանա-
 պազորդ տուր մեզ այսօր, և թող մեզ զպարտիս
 մեր՝ որպէս և մեք թողումք մերոց պարտապա-
 նաց, և մի՛ տանիր զմեզ ՚ի փորձութիւն, այլ
 փրկեա՛ զմեզ ՚ի չարէն, զի քոյ է արքայութիւն
 և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս, ամէ՛ն:
 Եւ բանս այս՝ զոր ուսոյց տէր մեր ասել՝ կոչի
 աղօթք տէրունական:

Մըջիւն և Ճպուռն :

Մինչ դու ժամանակ՝ ունիս ՚ի ձեռին,
 մի՛ վատներ ունայն՝ զայդ գանձ մեծագին .
 զի զկորուսեալդ՝ ոչ գտցես կրկին,
 և անշահ լիցի՝ ապաշաւ քոյին :

Բայց զականջս քոյ՝ ո՛վ մանուկ ուշիմ,
 և կա՛լ զիմ խրատ՝ ՚ի տուփ քոյ սրտին .
 մըջիւն և ճպուռն՝ օրինակ լիցին,
 ճանաչել զյարգ՝ քոյ ժամանակին :

Մըջիւնն ունէր՝ զցորեան թըջեալ,
 զոր եդ յարևու՛ առ ՚ի չորանալ .
 ճպուռն եկեալ՝ կարի յոյժ քաղցեալ,
 խնդրէր զցորեան՝ առ ՚ի յագենալ :

Մըջիւնն ասաց՝ ո՛վ դու հիգացեալ՝
 ընդէ՞ր չաշխատիս՝ այլ անգործ շըջեալ .
 զի այժմ սովամահ՝ լիցիս սատակեալ,
 զաւուրց ձըմերան՝ անփոյթ մընացեալ :

Ճպուռն ասաց՝ խոնարհեալ գլխով,
 յամառան շըջիմ՝ աստ անդ երգելով .
 այսօր մեռանիմ՝ ես քաղցեալ գոլով,
 կերակրեա՛ դու զիս՝ ո՛վ արժանագով :

Տէս զի մըջիւնն՝ յոյժ աշխատելով՝
 զիարդ վաստակի՝ յապայն հայելով .
 ճպուռն երգէ՝ անփոյթ լինելով,
 ապա մուրանայ՝ ուտեստ ամօթով :

Բարձր Գրականի :

Ա-բե-նե-ղեր	գե-ղեց-կա-խօս
ա-բի-սո-ղոմ	գե-րա-կա-տար
աբ-բա-սու-Տի	գե-րա-պա-տիւ
ած-խա-վա-ճառ	գը-թա-ծու-թիւն
ա-գա-հու-թիւն	գի-շե-րա-պահ
ա-թո-ռա-կալ	գոյ-ա-ցու-թիւն
ա-խոր-ժա-համ	Գա-ժա-նու-թիւն
ա-կա-նա-տես	դան-դա-ղա-գին
ա-ճա-պա-րեմ	դաս-տի-ա-րակ
ար-դա-րու-թիւն	դա-տար-կա-բան
Բաղ-կա-տա-րած	դա-տա-ւո-րաց
բարձ-րա-համ-բաւ	դա-րա-նա-կալ
բան-սար-կու-թիւն	դա-ւա-նու-թիւն
բաշ-խո-ղու-թիւն	դե-ղա-վա-ճառ
բա-ռակ-ցու-թիւն	դե-ռա-հա-սակ
բա-ւա-կա-նին	դե-ռա-փը-թիթ
բիւ-րա-պա-տակ	Ե-ղե-րա-կան
բո-վան-դա-կեմ	ե-թե-րա-կան
բոր-բո-քե-լով	ե-կե-ղե-ցի
բո-ցա-կի-ղեմ	ե-ղա-նա-կել
Գա-հա-մե-ծար	ե-մի-փո-րոն
գաղ-սա-գո-ղի	ե-պիս-կո-պոս
գար-նա-նա-բեր	ե-րա-նե-լի
գա-ւա-ռա-պետ	եր-կըր-պա-գու

Եր-կո-տա-սան	ընդ-հան-րա-կան
Եւ-րո-պի-ոյ	ընդ-մի-ջա-բար
Ջաղ-րա-բե-րան	ըն-դու-նա-րար
Չայ-րա-ցու-ցիչ	ըն-դու-նե-լի
Չան-գի-տա-նամ	ըն-չա-սի-րաց
Չան-ցա-ռու-թիւն	ըս-տու-գա-պէս
Չար-մա-նա-լի	Թա-գա-ղար-դեմ
Չեր-ծու-ցա-նեմ	Թա-թա-ւե-ցի
Չըղ-ջա-կա-նաց	Թալ-կա-ցու-ցիչ
Չին-ուո-րու-թիւն	Թա-խան-ձա-կան
Չի-ջու-ցա-նեմ	Թա-ղան-թա-պատ
Չու-ար-թա-րար	Թար-թա-փե-ցայ
Կ-ա-խո-հից	Թա-փա-ռա-կան
Կ-ա-կա-կից	Թե-թե-ու-թիւն
Կ-ա-կա-նամ	Թե-րա-կա-տար
Կն-կո-մի-այ	Թօ-թա-փե-ցի
Կշ-այ-ծե-ման	Ժա-հա-դի-մաց
Կջ-մի-ա-ծին	Ժա-հա-շար-ժից
Կ-րէ-ցա-գոյն	Ժա-պա-ւի-նեմ
Կ-գա-կա-նաց	Ժա-ռան-գա-կից
Կ-ա-կա-նաց	Ժա-ռան-գու-թիւն
Կ-ա-խո-հից	Ժը-լա-տու-թիւն
Ըղ-ձա-կա-նաց	Ժո-ղո-վա-ծու
ըղ-ձա-պա-տում	Ժո-ղո-վա-րան
ըմ-բե-րա-նեմ	Ժը-րա-գը-լուխ
ընդ-դի-մա-նալ	Ժը-րա-ջա-նից

Ի-Թօ-Թա-փեւ	խար-բա-լե-ցի
Ի-խո-նար-Տուստ	խա-ւա-րա-սէր
Ի-Տե-ուաս-տան	խո-ժո-ուա-դէմ
ի-մա-նա-լի	խոս-տո-վա-նիմ
ի-մաս-տու-Թիւն	Ծաղ-րա-բա-նիւք
ինք-նա-նու-էր	ծա-նու-ցա-նեւ
իշ-խա-նու-Թիւն	ծա-ուայ-ա-կից
իս-կակ-ցու-Թիւն	ծե-րու-նա-ղարդ
իս-կըզ-բա-նէ	ծը-նա-նե-լի
իւ-ղա-բե-րից	ծի-րա-նա-գոյն
Լա-բիւ-րին-Թոս	ծո-մա-պա-Տից
լան-ջա-պա-նակ	ծո-վա-ծա-ւալ
լա-տի-նա-ցի	ծու-լա-նա-լով
լաւ-ա-գու-նից	ծօ-ղար-կե-ցի
լեր-դա-կող-ման	Վա-Թո-ղի-կէ
լեր-կա-մար-մին	կա-Թու-ղի-կոս
լը-ծակ-ցու-Թիւն	կա-խար-դու-Թիւն
լը-սո-ղու-Թիւն	կա-մա-րա-կապ
լը-ցու-ցա-նեմ	կայ-ա-նա-ւոր
լի-նե-լու-Թիւն	կա-նա-չա-գոյն
Խա-բէ-ու-Թիւն	կան-խա-բա-նեմ
խա-Տա-րա-նոց	կա-նո-նա-կան
խա-ղա-ղա-կան	կա-պար-ճա-կիր
խայ-տա-ուա-կօք	կար-ճա-Տա-սակ
խաշ-նա-րօ-տից	Հա-զա-րա-պետ
խա-չա-Տա-նու	Տա-ղոր-դա-կից

հան-դու-ցա-նեմ	ղօ-ղան-ջա-նօք
հա-տու-ցա-նեմ	ղօ-ղե-ցու-ցի
հա-ւա-տա-րիմ	Ճա-խա-րա-կել
հեշ-տա-պա-տիր	ճա-կա-տա-մարտ
հը-նա-րա-գործ	ճայ-թե-ցու-ցի
հըն-դե-տա-սան	ճա-նա-պար-հորդ
հիւ-սի-սա-կան	ճա-շա-կե-լիք
հօ-տա-պե-տաց	ճար-տա-րա-բան
Չա-խա-կող-մեան	ճար-տա-րու-թիւն
ձայ-նակ-րա-կան	ճըշ-գըր-տա-բան
ձե-ռա-գոր-ծաց	ճըշ-մար-տու-թիւն
ձեռ-նար-կու-թիւն	ճո-խա-բա-նեմ
ձե-ւա-կեր-պեմ	Մա-ծու-ցա-նեմ
ձե-ւա-ցու-ցի	մա-կադ-րա-կան
ձըկ-նա-վա-ճառ	մա-կա-ծա-կան
ձի-ա-խա-ղաց	մայ-րա-քա-ղաք
ձի-ա-մար-տիկ	մա-ռա-նա-պետ
ձու-լա-րա-նաց	մաս-նակ-ցու-թիւն
Ղամ-բա-րա-ղարդ	մա-տե-նա-գիր
ղամ-բա-րա-կոյտ	մար-դա-հա-ճոյ
ղամ-բա-րա-փայլ	մեկ-նա-խօ-սից
ղե-կա-վա-րեմ	մե-ղան-ջա-կան
ղե-ւոն-դի-անք	Յա-գե-ցու-թիւն
ղեւ-տի-կո-նից	յախ-ճա-պա-կի
ղու-ղա-րա-նաց	յաղ-թա-բա-ղուկ
ղու-րա-նա-տեաց	յա-ճա-խա-գին

Եան-գու-ցա-նեմ
 Եան-կար-ծա-կի
 Եա-ջո-ղա-բար
 Եա-ջոր-գու-թիւն
 Եա-ուա-ջա-գոյն
 Եո-լո-վա-գոյն
 Նա-խա-գու-շակ
 Նա-խա-ճա-շակ
 Նա-խա-վը-կայ
 Նա-ւա-կա-տիք
 Նա-ւա-հան-գիստ
 Նա-փոր-տա-պան
 Նա-քա-րա-կիտ
 Ներ-գոր-ծու-թիւն
 Ներ-բո-ղա-կան
 Նը-մա-նա-պէս
 Շա-բա-թա-մուտ
 Շա-հա-վաճառ
 Շա-տա-խօ-սից
 Շա-րադ-րու-թիւն
 Շար-ժո-ղու-թիւն
 Շէշ-տա-նը-շան
 Շրդ-թայ-ա-գործ
 Շր-նոր-հա-լի
 Շրն-չա-ւո-րեմ
 Շի-ջու-ցա-նեմ

Ռ-շե-կոր-ծան
 Ռ-լոու-նա-ձե
 Ռ-լոր-տա-նամ
 Ռդ-բակ-ցու-թիւն
 Ռդ-կու-ղա-բեր
 Ռդ-ջա-գու-րեմ
 Ռդ-ջա-խո-հից
 Ռդ-ջու-նա-բար
 Ռս-կե-բե-րան
 Ռս-կե-ճա-մուկ
 Չամ-չե-ղի-նաց
 Ճա-րակ-նու-թիւն
 Ճա-րա-խօ-սից
 Ճա-րա-յօ-ժար
 Ճար-չա-րա-կից
 Ճե-ղո-քա-կան
 Ճը-հա-ւա-տամ
 Ճը-տե-սա-նեմ
 Ճրք-նա-ղա-գեղ
 Ճո-րա-ցու-ցի
 Պագ-շո-տու-թիւն
 պա-կա-սա-միտ
 պա-կու-ցա-նեմ
 պա-հա-պա-նօք
 պա-ղա-տա-նօք
 պա-ճու-ճա-բան

պայ-ծա-ռու-թիւն	սա-կա-ւա-ղօր
պան-դո-կա-պետ	սահ-մա-նա-ւոր
պաշ-տօ-նա-տար	սաղ-մո-սա-րան
պաս-տա-ռա-կալ	սան-դա-րա-մետք
Ջախ-ջա-խե-ցի	սա-ռու-ցա-նեմ
ջայ-լա-կա-նօք	սար-սա-փե-լի
ջա-նա-հը-նար	սա-փի-րա-կան
ջե-ռա-ցու-ցեալ	սե-ղա-նա-կից
ջեր-մե-ռան-դից	Վա-կա-սա-ւոր
ջը-նա-րա-հար	վա-ղըն-ջա-կան
ջը-րա-կու-տակ	վա-ճա-ռա-կան
ջը-րա-հեղ-ձոյց	վայ-րե-նա-բար
ջըր-գո-ղու-թիւն	վան-դա-կա-պատ
ջըր-հե-ղե-ղաց	վաշ-խա-ռու-թիւն
Ռազ-մա-հա-տաց	վա-ռե-ցու-ցի
ռա-հա-ցու-ցի	վատ-թա-րու-թիւն
ռա-հա-ւո-րեմ	վար-ժա-պե-տաց
ռամ-կա-բա-րոյ	վար-ժա-րա-նից
ռամ-կա-կա-նօք	Տա-ժա-նա-բար
ռե-հա-նա-հոտ	տա-ծո-ղա-կան
ռըմ-բա-ւո-րաց	տա-կա-ռա-պետ
ռու-սաս-տա-նաց	տա-ղա-չա-փեմ
ռամ-կա-կա-նաց	տա-ղա-ւա-րիլ
ռահ-ա-ւո-րօք	տա-ճա-րա-շէն
Սա-լա-յա-տակ	տա-ճա-րա-պետ
սան-դա-րա-մետք	տան-ջա-նա-րան

տա-պա-նա-տուհ
 տա-ուա-պե-լոց
 Րա-բու-նա-բար
 րա-բու-նո-րէն
 րա-խա-կա-նաց
 րա-խա-րա-րաց
 րախ-ճա-նա-կան
 րա-կեր-տու-թիւն
 րամ-կա-կա-նօք
 րե-նա-կա-նաց
 րե-նա-տե-սօք
 րե-տո-րա-կան
 Յա-ծու-ցա-նեմ
 ցա-մա-քայ-ին
 ցա-մա-քու-թիւն
 ցան-կա-կա-նօք
 ցան-կա-պա-տառ
 ցը-խա-տե-ստկ
 ցը-նոր-ա-կան
 ցո-լա-ցու-թիւն
 ցո-րե-նա-բաշխ
 ցու-ցա-կու-թիւն
 Խիւ-ան-դա-նոց
 Վիւ-թա-կա-նաց
 Վիւ-թա-կա-նաւ
 Վիւ-թա-կա-նից

Վիւ-թա-կա-նօք
 Վիւ-ծա-դի-մաց
 Վիւ-ծա-դի-մօք
 Վիւ-ծա-տի-պեալ
 Վիւ-ծա-դի-մաւ
 Վիւ-ծա-դի-մի
 Փա-խըս-տա-կան
 փա-ղաք-շա-բար
 փայ-լա-տա-կեմ
 փա-ուա-բա-նեմ
 փա-ուադ-րու-թիւն
 փար-թա-մա-գոյն
 փափ-կա-սի-րաց
 փը-լու-զա-նեմ
 փը-շե-ղի-նօք
 փի-լի-սո-փայ
 Քաղց-րա-բա-րոյ
 քա-նա-կու-թիւն
 քա-ջա-լե-րեւ
 քա-ջա-կո-րով
 քա-ջա-հան-ճար
 քա-ուա-թե-հան
 քա-ուան-կիւ-նի
 քա-րո-ղա-տու
 քեր-թո-ղու-թիւն
 քօ-ղա-խն-դիր

Օ-դոս-տա-փառ

օ-դա-պա-րիկ

օ-թա-դայ-իմ

օ-թե-լա-նիմ

օ-ծա-նե-լի

օգ-տե-ցու-ցի

օձ-ա-սա-րաս

օ-տա-րա-բար

օ-տա-րու-թիւն

օ-րա-խըն-դիր

օ-րե-նըս-գէտ

օ-րի-նա-զանց

Ընկերոսաց Եօրնէրորդ :

Դառնութեամբ սրտի՝ նախատեղծքն ելին՝

ի վայրէ անտի՝ յորում ցնծային .

և յաշխարեւի՝ յայս աշխարհ մտին,

ակնկալ յուսով՝ սպասեալ փրկչին :

Երբ ծնաւ կայէն՝ փրկիչ կարծէին,

այլ անյոյս եղէն՝ ծննդեամբ Աբելին .

հոգովք և ցաւովք՝ անուցանէին՝

զմանկունս իւրեանց՝ որք ծնանէին :

Վայէն և Աբել՝ երբ յարբունս հասին,

իւրեանց Արարչին՝ ընծայս մատուցին .

հաճեւի եղև՝ ընծայ Աբելին,

արհամարհեւի՝ նուէր Վայենին :

Բանասարկուն յարեալ՝ ի միջի նոցին,

նախանձ չար արկեալ՝ ի սիրտ Վայենին .

չէտ նմա զգալ՝ զի իւր մեղք էին,

զի չէր պատարագն՝ ուղղութեամբ սրտին :
Խորհեալ Վայենի՝ զմահ Աբելին՝
 եբարձ ՚ի դաշտի՝ զկեանս անմեղին .
 ծնողք երբ տեսին՝ զչի Աբելին,
 ո՞վ կարէ պատմել՝ թէ զինչ գործէին :
Դժբաղդ ծընողաց՝ անկեալ կայր որդին,
 վարդագոյն արեամբ՝ ներկեալ հող երկրին .
 անշունչ դալկացեալ՝ սիրուն պատանին՝
 զայս տեսեալ ծնողաց՝ ողբալով լային :
Զպտուղ մեղաց՝ նախնիք մեր տեսին,
 զվնաս մահու՝ փորձիւ գիտացին .
 նատեալ երկոցունց՝ յոգւոց հանէին,
 զի պատճառ մահուան՝ ինքեանք իսկ էին :
Արդ տեսեր զգործ՝ եղբայրասպանին,
 նոյնպէս և զկոծ՝ ծընողաց նորին .
 արդ լուր զպատիժ՝ վայրագ Վայենի,
 որ կայր երերուն՝ աստ անդ ՚ի դաշտին :
Վրնաս նախանձու՝ ծանկիր դու քեզէն,
 սիրե՛ա՛ դու զԱբել՝ ատե՛ա՛ զՎայէն .
 գոչեաց բարձրաձայն՝ արիւն անմեղին,
 ածեալ զՎայէն՝ յատեան Արարչին :
Սոյնպէս մեղաւորք՝ յատեան եկեցե՛ն,
 թէ և դատախազք՝ և վկայք չիցե՛ն .
 անքուն անթարթ աչք՝ մերոյ Արարչին,
 դիտեն և դատին՝ ՚ի ժամանակին :

Ձկնի մեղանչելոյ նախնեաց մերոց՝ մեղք թա-
 գաւորեցին ՚ի վերայ մարդկայինս բնութեան,
 ուստի և օր յաւուր սկսան բազմանալ տեսակք
 մեղաց: Այնուհետև բովանդակ երկիր ապս-
 կանեալ էր մեղօք: Առաջի Տեառն՝ նոյ միայն
 էր արդար, որ կայր անտխեղծ վարուք: Ար-
 դարութիւն բարձրելոյն ո՛չ կարաց համբերել
 ընդերկար, վասն որոյ և խորհեցաւ ապականել
 զ՚երկիր և զամենայն բնակիչս նորա: Բայց
 քանզի նոյ ո՛չ էր մասնակից մեղաց նոցա, կամե-
 ցաւ Տէր փրկել զնա և զտուն նորին: Առ այս
 վախճան հրամայեաց նմա շինել զնաւ մի մեծ, և
 ուսոյց նմա զձև կամ զօրինակ շինուածոյն:

Իբրև եկն եհաս ժամանակ կործանման աշ-
 խարհի, եմուտ նոյ և տուն իւր ՚ի տապան անդր
 հրամանաւ Տեառն: Մտին անդր նա և ամե-
 նայն կենդանիք՝ ՚ի սրբոց եօթն եօթն, և յան-
 սրբոց՝ երկու երկու: Փակեաց Տէր արտաքուստ
 զմուտս տապանին, և սկսաւ անձրևել:

Աշխարհայինքն մինչ ցայն վայր չէին տե-
 սեալ զայնպիսի խռովութիւն: Բարձրացան
 գետք և անկան ՚ի բնակութիւնս, սահանք
 երկնից բացան, յարեաւ մրրիկ և եղև խռո-
 վութիւն մեծ ՚ի վերայ երկրի: Մաստիկ և
 խիստ էր տագնապն, քանզի աշխարհակործան
 էր պատիժն: Թէպէտ և ամենեքեան առ հա-

սարակ ջանային գտանել զփրկութիւն, բայց
 ոչ գոյր ուրեք տեղի ապաւինելոյ, ուր և ապաս-
 տան լինէին, անդ տեսանէին զկորուստ՝ ոչ միայն
 ընչից, այլ և սիրելեաց և անձանց իսկ: Այ-
 նուհետև ամենայն ոք խորհէր զփրկութիւն
 անձին, այլ ոչ կարէր գտանել: Սատակեցան
 ամենեքեան, և ջուրք բարձրացան ՚ի վերայ
 լերանց Տագետասան կանգուն: Միայր տա-
 պանն ՚ի վերայ ջուրց, և բնակիչքն ոչ գիտէին
 թէ զինչ էր լինելոց վախճան իւրեանց: Յու-
 սով ակնկալեալ սպասէին այցելութեան Տ՛ն:

Յիշեաց Տէր զարդարն նոյ զկնի հարիւր և
 յիսուն աւուրց, նախ հրամայեաց ջուրցն իջանել
 և դադարիլ, ապա հրաման ետ նոյի ելանել
 ՚ի տապանէն: Վերստին օրհնեաց զնա և զոր-
 դիս նորա, այսինքն՝ զՍեմ, զՔամ և զՅաբել:

Եւ եդ Տէր նշան ուխտի ընդ տանն նոյի ասե-
 լով. Եդից զաղեղն իմ յամպս, և եղիցի ՚ի նշա-
 նակ յաւիտենական ուխտին ընդիս և ընդ ա-
 մենայն երկիր:

Յապականութենէ երկրի սարսափէին երկ-
 րորդ նախահարք ազգի մարդկան: Տակաւին
 անտեղեակ էին դժոխոց, միայն զմարմնաւոր
 մահն կատելով՝ դողային և սոսկային, չերկնչե-
 լով ՚ի յաւիտենական մահուանէն: Ամենագէտ
 Տէրն առ ՚ի բառնալ ՚ի մտաց նոցա զայն

աաստիկ տագնապ, տայ նոցա նշան խորհրդա-
կան: Ամպովն եցոյց զսուրբ կոյս՝ Աստուածա-
ծինն Մարիամ, աղեղամբն՝ զճոցածին սիրելի
որդին իւր՝ զՅիսուս, որ լինելոց էր ցածուցիչ
բարկութեան, և փրկիչ մարդկան յընդհանուր
ընկերոցէ համակործան մեղաց: Այսու խոր-
հրդական նշանաւ դուն ինչ ոգի առեալ զօրա-
ցան, և սկսան գործել զերկիր և ընուլ զաւակօք:

Նոյեան տապանն նոտաւ ՚ի վերայ լերինն
Արարատայ ըստ վկայելոյ սուրբ գրոց, ուստի
և յԱրարատեան աշխարհին կամ յերկրին
Հայոց՝ եղև բնակութիւն նախահարց մերոց, և
տեղին՝ ուր նախ իջին նոքա ՚ի լեռնէ անտի
կոչեցաւ նախիջևան: Տնկեաց նոյ այգի, որ
այժմ կոչի ՚ի ռամկաց ապուր՝ աղաւաղեալ
յարկուռի բառէն: Մեռաւ կին նոյի անդ, և
թաղեցաւ յայնմ տեղոջ՝ որ կոչի մայրանդ,
զի անդ եղաւ մայր որդւոցն նոյի: Իբրև բազմա-
ցան մարդիկ յաշխարհին Հայոց, և երկիրն չէր
բազմութեանն հերիք՝ սփռեցան նոքա ՚ի պէս.
պէս կողմանս հողազնտոյս:

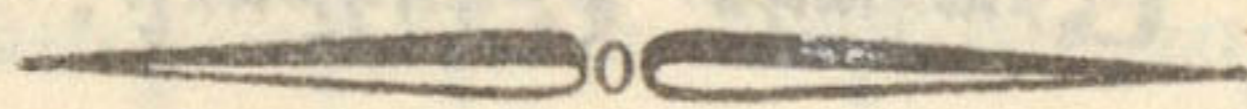
Գաղթականքն՝ որ գնացեալ էին յաշխարհ
Սենաար՝ յանդգնեալ կամեցան շինել զաշտա-
րակ՝ ասելով, եկայք շինեսցուք մեզ քաղաք և
աշտարակ, որոյ լինիցի գլուխ մինչև յերկինս,
արասցուք մեզ անուն յառաջ քան զսփուիլ ՚ի վե-

րայ երեսաց ամենայն երկրի: Մինչև ցայս ժա-
 մանակ՝ ամենայն երկիր էր լեզու մի, որ ըստ
 հաւանական կարծեաց էր լեզու Հայոց, որպէս
 յայտ է ՚ի ստուգաբանութենէ նախասացեալ
 անուանց: Եջ տէր տեսանել զքաղաքն և զաշ-
 տարակն՝ զոր շինեցին որդիք մարդկան: Խառ-
 նակեաց Տէր Աճ զլեզուս ամենայն երկրի, և
 անտի ցրուեաց ընդ երեսս ամ երկրի, և դա-
 դարեցին ՚ի շինելոյ զքաղաքն և զաշտարակն:

Աքաղաղն Եզովբոսի:

Լուար դու մանուկ՝ զբանս երկնային,
 կալ զայնս ՚ի մտի՝ իբրև զակն անգին,
 յուշ լիցի քեզ աստ՝ բան Եզովբոսին,
 որ յաղագս ական՝ և աքաղաղին:
 Աքաղաղն երբեմն՝ զաղբանոց պեղեալ՝
 դիտէր աչալուրջ՝ զոր ինչ անդ գտեալ
 ակն ինչ մեծագին՝ ՚ի ձեռս իւր եկեալ
 այլ իբր անպիտան՝ զայն ՚ի բաց ձգեալ:
 Թէ ականավաճառ՝ զքեզ գտանէր,
 անշուշտ նա զգին՝ քոյ դիտել կարէր,
 այլ գեր քան զքեզ՝ ընտրեմ զգալին,
 սասաց ցգոհարն՝ անմիտ կենդանին:
 Մի լինիր իբրև՝ զաքաղաղ յիմար,

որ սիրով դարւոյն՝ ատեաց զգոհար,
 զի առ բանականս՝ ակն է մեծագին,
 թէպէտ և անբանք՝ սիրեն զգարին :
 Իմաստութիւնն է՝ գոհար պատուական,
 առ որով չէ ինչ՝ թագ արքայական,
 յիմարք զայս ազնիւ՝ գոհար քամահեն,
 զի զյարգ սորա՝ բնաւ ոչ գիտեն :
 Ատեն գու զլսաղ՝ իբր զսին գարին,
 սիրեն գու զուսումն՝ իբրև զակն անգին,
 լէր գու հընազանդ՝ քում վարժապետին,
 բարի օրինակ՝ մանկանց դպրոցին :

Բարձր Հնգամանէ :

Ա-դի-նա-սա-րաս	բաղ-մա-ցու-ցա-նեմ
ազ-դե-ցու-ցա-նեմ	բա-ղա-ձայ-նու-թիւն
ա-մօթ-խա-ծու-թիւն	բաղ-կա-ցու-ցա-նեմ
այ-լա-բա-նու-թիւն	բա-նաս-տեղ-ծութիւն
այ-լա-կեր-պու-թիւն	բար-գա-լա-ձա-կան
անդ-րա-դար-ձութիւն	բա-րե-պաշ-տու-թիւն
ա-պաշ-խա-րու-թիւն	բա-րե-խառ-նու-թիւն
ա-պա-ւի-նու-թիւն	բա-րե-խօ-սու-թիւն
ա-ռա-ւե-լա-գոյն	բա-րե-րա-րութիւն
ա-ռա-քի-նու-թիւն	Գա-հա-սի-րութիւն
Բաղ-մա-պատ-կութիւն	գան-ձա-պե-տու-թիւն

դա-ւա-ռա-պե-տօք	ե-կե-ղե-ցա-կան
գե-ղեց--կա-տե-սիլ	են-թա-կայ-ա-նամ
գե-րա-զան-ցու-թիւն	Ջայ-րա-ցու-ցա-նեմ
գե-րա-զան-ցա-կան	զայ-րա-ցու-ցա-նօղ
գե-րու-նա-կու-թիւն	զար-հու-րա-տե-սակ
գո-վա-սա-նա-կան	զար-մա-նա-գոր-ծեմ
գոր-ծա-կա-լու-թիւն	զար-տու-ղե-ցու-ցին
գո-վա-բա-նա-կան	զը-րու-ցատ-րու-թիւն
Դաշ-նա-ւո-րու-թիւն	զի-նա-ւո-րու-թիւն
դառ-նա-ցու-ցա-նել	զի-նա-ւո-րա-կան
դա-սա-կար գու-թիւն	զու-ար-ճա-ցու-ցիչ
դաս-տի-ա-րա-կել	զօ-րա-վա-րու-թիւն
դա-տա-խա-զու-թիւն	է-ա-կա-նա-ցիր
դա-տաս-տա-նա-գիր	է-ա-կա-նու-թիւն
դա-ւա-ճա-նու-թիւն	է-ա-ցու-ցա-նեմ
դըծ-կա-մա-կու-թիւն	է-լէք-տը-ռի-ոն
դաշ-նա-ւո-րա-կան	է-ու-թե-նա-կան
դա-սա-կար-գա-կան	է-րէ-ցա-զու-նից
Եզ-րա-ծի-րա-նին	է-րէց-փո-խա-նաց
եզ-րա-կա-ցու-թիւն	է-ա-ցու-ցա-նօղ
ե-կե-ղե-ցա-կան	է-ա-կա-նա-ցու
ե-ղա-նա-կա-ւոր	է-ա-խոհու-թիւն
եղ-բայ-րակ-ցու-թիւն	Ըղ-ճա-կա-նու-թիւն
են-թա-կայ-ու-թիւն	ըղ-ճա-սի-րու-թիւն
ե-պիս-կո-պո-սօք	ընդ-ար-ճա-կու-թիւն
եր-գա-բա-նու-թիւն	ընդ-դի-մա-բա-նեմ

ընդ-հան-րա-կա-նաց	Ի-հե-ռաս-տա-նէ
ընդ-մի-ջար-կու-թիւն	ի-մաս-տա-պա-տում
ըն-դու-նայ-նու-թիւն	ի-մաս-տա-սի-րաց
ըն-դու-նե-լու-թիւն	ինք-նա-բա-նա-կան
ըն-թա-ցու-ցա-նեմ	ինք-նա-բա-նու-թիւն
ըն-թեր-ցո-ղու-թիւն	ինք-նա-գոր-ծու-թիւն
Թա-գա-ւո-րա-կան	ինք-նա-կա-լու-թիւն
թա-գա-ւո-րու-թիւն	ինք-նա-սի-րու-թիւն
թա-ռա-մե-ցու-ցին	ինք-նիշ-խա-նու-թիւն
թա-քու-ցա-նե-լով	ինք-նիշ-խա-նա-կան
թե-թե-ա-ցու-ցին	Լայ-նա-ցու-ցա-նեմ
թե-լա-դը-րա-կան	լայ-նա-ցու-ցա-նօղ
թե-լա-դը-րու-թիւն	լան-ջա-պա-նա-կաց
թե-րա-հա-ւա-տից	լա-րա-խա-ղու-թիւն
թու-ա-բա-նու-թիւն	լեզ-ուա-գա-րու-թիւն
թա-քու-ցա-նե-լի	լե-զէ-ո-նա-խումբ
Ժա-հա-դի-մու-թիւն	լը-սե-ցու-ցա-նեմ
ժա-մա-դի-տա-կան	լը-րա-ցու-ցա-նօղ
ժա-մա-կար-դու-թիւն	լը-րա-ցու-ցա-նեմ
ժա-մա-նա-կա-կէտ	լու-սա-ւոր-ու-թիւն
ժան-տա-ցու-ցա-նեմ	Սա-բե-բայ-ու-թիւն
ժան-տա-ցու-ցա-նօղ	խա-բե-բայ-ա-կան
ժա-ռան-գա-ւո-րաց	խա-հա-րա-րու-թիւն
ժո-ղո-վա-րա-նաց	խա-ղա-ցու-ցա-նեւ
ժո-ղո-վըր-դա-նոց	խայ-տա-ցու-ցա-նեմ
ժո-ղո-վըր-դա-պէտ	խան-դա-ղա-տա-կան

խառ-նա-փըն-դո-րեմ	Տա-կա-ռա-կու-թիւն
խե-լա-դա-րու-թիւն	Տա-ղոր-դակ-ցու-թիւն
խե-լա-մը-տու-թիւն	Տա-ճե-ցու-ցա-նեմ
խոս-տո-վա-նու-թիւն	Տա-ճե-ցու-ցա-նօղ
Ծաղ-կե-ցու-ցա-նեմ	Տա-մար-ձա-կու-թիւն
Ծաղ-կա-քա-ղու-թիւն	Տա-մար-ձա-կա-պէս
Ծայր-ար-ձա-կու-թիւն	Տա-մե-մա-տու-թիւն
Ծան-րա-ցու-ցա-նեմ	Տա-տու-ցա-նե-լով
Ծան-րա-ցու-ցա-նօղ	Չա-խո-ղա-կու-թիւն
Ծա-նօ-թա-նա-լով	ձայ-նար-ձա-կու-թիւն
Ծը-մա-կե-ցու-ցիչ	ձանձ-րա-ցու-ցա-նեմ
Ծը-նըն-դա-բա-նեմ	ձեռ-նաս-տեղ-ծա-կան
Ծի-րա-նա-ծա-ւալ	ձեռ-նաս-տեղ-ծու-թիւն
Ծո-րե-ցու-ցա-նեմ	ձեռ-նար-ձա-կու-թիւն
Կա-թու-ղի-կո-սաց	ձըկ-տե-ցու-ցա-նեմ
կա-տա-րե-լա-դոյն	ձի-ար-ձա-կա-րան
կա-մա-ւո-րու-թիւն	ձե-ւա-ցու-ցա-նեմ
կա-նո-նա-ւո-րեմ	ձե-ւա-կեր-պու-թիւն
կա-մա-ւո-րա-կան	Ղամ-բա-րա-նը-շՅԼ
կա-նո-նա-ւո-րել	ղամ-բա-րա-ղար-դեմ
կա-ռու-ցա-նե-լով	ղամ-բա-րա-ղար-դից
կաղ-մա-կեր-պու-թիւն	ղամ-բա-րա-ղար-դիւք
կաղ-մա-րա-րու-թիւն	ղե-կա-վա-րու-թիւն
կայ-ծակ-նա-ձա-ձանչ	ղե-կա-վա-րե-լով
Հա-ղա-րա-պա-տիկ	ղե՛ն-ջա-կա-պա-տեմ
Տա-կա-ձա-ռու-թիւն	ղե՛ն-ջա-կա-պա-տեալ

դու-րա-նա-վա-ճառ	յա-մե-ցու-ցա-նեմ
դօ-դե-ցու-ցա-նեմ	յայ-տա-րա-րու-թիւն
Ճա-խա-րա-կա-ձե	յան-դի-մա-նու-թիւն
ճա-կա-տա-մար-տիլ	յանձ-նա-պաս-տա-նիմ
ճա-հա-դոր-ծու-թիւն	յան-դի-մա-նա-կան
ճա-ճան-չա-տե-սակ	յու-դէգ-նա-ցու-թիւն
ճա-նա-պար-հոր-դեւ	հա-խա-գա-ղա-փար
ճա-շա-կե-ցու-ցի	նա-խա-գու-շա-կեմ
ճար-տա-սա-նու-թիւն	նա-խա-ղա-սու-թիւն
ճար-տա-րա-պե-տեմ	նա-խախ-նա-մու-թիւն
ճրմ-լե-ցու-ցա-նեմ	նա-խա-յա-ւի-տեան
ճո-ռո-մա-բա-նից	նա-հա-պե-տու-թիւն
Մա-հա-պար-տե-լի	նա-հա-տա-կու-թիւն
մա-հա-ցու-ցա-նեւ	նա-ւա-վա-րու-թիւն
ման-րա-մաս-նա-պէս	նա-խախ-նա-մա-կան
ման-րա-մաս-նա-բար	նա-հա-պե-տա-կան
մայ-րա-քա-ղա-քաց	Շա-հա-սի-րու-թիւն
մաս-նա-ւո-րա-պէս	շա-հա-սի-րա-կան
մա-տա-կա-րա-րեմ	շա-ղակ-րա-տու-թիւն
մա-տե-նադ-րու-թիւն	շա-ռա-գու-նե-ցայ
մար-գա-րէ-ու-թիւն	շա-ռա-ւի-դե-ցի
մար-տի-րո-սու-թիւն	շա-տա-խօ-սու-թիւն
Յաղ-թա-հա-րե-ցի	շա-րա-կար-գու-թիւն
յաղ-թա-նա-կե-լով	շա-րու-նա-կա-պէս
յաղ-թա-նա-կու-թիւն	շը-նոր-հա-ւո-րեմ
յա-ճա-խե-ցու-ցիչ	շո-ղո-քոր-թու-թիւն

Ո-խա-կա-լու-թիւն	պայ-ծա-ռա-բա-նեմ
ո-խա-կա-լա-պէս	պան-դո-կա-պե-տաց
ո-ղոր-մա-ծու-թիւն	պաշ-տօ-նա-տա-րաց
ող-ջա-խո-հու-թիւն	պատ-գա-մա-ւո-րաց
ող-ջա-խո-հա-բար	Ջա-հա-զար-դու-թիւն
ող-ջա-ցու-ցա-նեմ	ջա-հա-ցու-ցա-նեմ
ող-ջու-նատ-րու-թիւն	ջա-հա-ւո-րա-կան
ոս-տի-կա-նու-թիւն	ջա-տա-գով-ու-թիւն
ոտ-նա-չա-փու-թիւն	ջե-ռա-ցու-ցա-նեմ
որկ-րա-մո-լու-թիւն	ջեր-մե-ռան-դու-թիւն
Չա-րա-բախ-տու-թիւն	ջերմ-նա-տազ-նա-պել
չա-րա-բա-նա-կան	ջո-կա-մա-նե-ցի
չա-րա-գոր-ծու-թիւն	ջը-րա-հեղ-ձա-կան
չա-րա-խօ-սու-թիւն	ջը-րա-սու-ղե-լոց
չա-փա-ղան-ցու-թիւն	Ռա-հա-ւո-րա-կան
չա-փա-ւո-րա-պէս	ռա-հա-ւո-րու-թիւն
չա-րա-խրա-տու-թիւն	ռամ-կա-բա-րոյ-ից
չա-րա-կա-մու-թիւն	ռամ-կա-բա-րոյ-իւք
չա-րակ-նա-ծու-թիւն	ռամ-կա-բա-րոյ-իւ
չը-քա-ւո-րու-թիւն	ռամ-կա-ցու-ցա-նեւ
Պա-խա-րա-կու-թիւն	ռամ-կա-ցու-ցա-նեմ
պա-կա-սա-մօ-րուս	ռաբ-բուն-ա-պե-տին
պա-ճու-ճա-պա-տանք	ռըմ-բա-ւո-րա-կան
պա-տաս-խա-նա-տու	ռազ-մա-հա-տու-թիւն
պայ-ծա-ռա-զար-դեմ	Սա-բե-լի-ա-նոս
պայ-ա-զա-տու-թիւն	սա-կա-ւա-հա-ւատ

սա-կա-ւա-ցու-ցին	տօ-նա-խ ըմ-բու-թիւն
սա-հե-ցու-ցա-նեմ	րա-բու-նա-կա-նաց
սահ-մա-նադ-րու թիւն	րա-բու-նա-պե-տօք
սա-ղար-թա-պա-ճոյճ	րա-խա-ցու-ցա-նեմ
սաղ-մո-սեր-գու-թիւն	րախ-ճա-նա-գու-նից
սըր-բա-սա-ցու-թիւն	րա-կեր-տա-կա-նաց
սը-րով-բէ-ա-կան	րամ-կա-կա-նա-պէս
սըր-տա-ցու-ցա-նեմ	րե-նա-տե-սա-կան
Վա-հա-նա-ւո-րաց	րո-պէ-ա-ցու-ցալ
վա-ճա-ռա-կա-նաց	րախ-ճա-նա-կա-նաց
վա-ճա-ռա-տե-ղի	րա-կեր-տա-կա-նօք
վայ-եւ-չա-հա-սակ	ճա-ծու-ցա-նե-լով
վա-նա-կա-նու-թիւն	ցա-մա-քա-թը-ռիչ
վար-դա-պե-տու թիւն	ցա-մա-քե-ցու-ցիչ
վար-ժա-պե-տա-կան	ցայ-գա-պաշ-տօ-նի
վար-շա-մա-կա-պատ	ցան-կա-սի-րու-թիւն
վե-րա-ցու-ցա-նօղ	ցա-ւա-գա-րու-թիւն
Տագ-նա-պե-ցու-ցի	ցա-ւե-ցու-ցա-նեմ
տա-ժա-նա-տե-սիլ	ցըր-տա-հա-րե-ցայ
տա-կա-ռա-պե-տաց	ցո-լա-ցու-ցա-նեմ
տա-ղա-չա-փա-կան	ցօ-ղա-տե-սա-կաց
տա-ղա-ւա-րա-հար	Խիւ-ճա-դի-մու-թիւն
տաղտ-կա-ցու-ցա-նեմ	ւիւ-ճա-դի-մա-բար
տա-ճա-րա-շի-նաց	ւիւ-ճա-դի-մօ-րէն
տան-ջա-նա-րա-նօք	ւիւ-ճա-դի-մա-պէս
տա-սա-նոր-դե-ցի	ւիւ-ճա-դի-մա-կան

ւիւ-րա-քան-չիւ-րոց	քա-ղա-քա-վա-րեւ
ւիւ-թա-ւո-րա-կան	քա-ջա-լե-րու-թիւն
ւիւ-թա-կա-նու-թիւն	քա-րո-ղակ-ցու-թիւն
ւիւ-թա-կա-նիւ-թիւց	քա-ղա-քա-վա-րեւմ
ւիւ-թա-կա-նու-թիւն	քաղց-րա-շա-նու-թիւն
Փայ-լակ-նա-տե-սիւ	քա-ռա-կեր-պու-թիւն
փայ-լա-տա-կու-թիւն	քօ-ղա-ղար-դե-լով
փայ-լե-ցու-ցա-նեմ	Օ-ղա-չա-փու-թիւն
փա-ռա-բա-նա-կից	օ-շա-րա-կա-գործ
փա-ռա-բա-նա-րան	օ-տա-րա-ցու-ցիւք
փա-ռա-բա-նու-թիւն	օ-րի-նա-կու-թիւն
փա-ռա-ւո-րա-գոյն	օ-րի-նա-ւո-րաց
փաս-տա-բա-նա-կան	օ-ղա-բա-նու-թիւն
փար-թա-մա-ցու-ցիւք	օգ-տա-կար-ու-թիւն
փափ-կա-սի-րու-թիւն	օգ-նա-կա-նու-թիւն
Քա-Տա-նայ-ա-պետ	օգ-տա-կա-րա-գոյն
քա-Տա-նայ-ու-թիւն	օգ-տե-ցու-ցա-նեմ
քա-ղա-քա-կա-նաց	օ-ձա-Տա-րու-թիւն

Ընթերցուած ութերորդ :

Յետ կործանելոյ՝ մեծ աշտարակին,
անդ խառնակեցաւ՝ լեզու մարդկային,
զխօսս միմեանց՝ ոչ իմանային,
ցիր և ցան եղեալ՝ աստ անդ գնացին :

Մոռացան զԱճ՝ զարարիչ նոցին,
 զտարերս, զկուռս՝ աստուածացուցին,
 այսպիսի իրաց՝ պաշտօն մատուցին,
 զըկեցան իսպառ՝ ՚ի շնորհաց վերին:
 Թէպէտ այս խաւար՝ չար մոլորութեան,
 կայր շրջապատեալ՝ զաշխարհաւ համայն,
 այլ էին ոմանք՝ ՚ի տանէն Նոյեան,
 որք հետեւէին՝ աստուածպաշտութեան:
 ՚Ի միջի սոցա՝ փայլէր աննման,
 իբրև լուսատու՝ աստղ առաւօտեան,
 որդին թարայի՝ արուարն Աբրահամ,
 որ արժանացաւ՝ տէրունեան կոչման:
 Ասէ ցնա տէր՝ եւ յերկրէ քուամէ,
 եւ ՚ի հօր տանէ՝ եւ ՚ի քոյ ազգէ,
 լիցիս դու յազգ մեծ՝ լիցիս և օրհնեալ
 օրհնեսցին ՚ի քեզ՝ որք ՚ի քէն սերեալ:
 Ահա տես զօգուտ՝ աստուածպաշտութեան,
 որով օրհնեցաւ՝ արուարն Աբրահամ,
 զօրհնիչս իւր օրհնէ՝ հզօր Արարիչ
 թշնամեաց նորա՝ լինի անիծիչ:

Աբրահամ առեալ զՍառայ՝ զկին իւր և զազ-
 գատոհմս ըստ հրամանի Տեառն, և եկեալ յեր-
 կիր քանանացոց՝ ՚ի Պաղեստին՝ բնակեցաւ ՚ի
 Սիւքէմ հանդերձ Ղովտաւ՝ եղբօրորդւով
 իւրով: Անտի ապա եկն ՚ի բեթէլ և եհար

զխորան իւր, ուրանօր երևեալ նմա Այ խոս-
տանայ տալ զերկիրն զայն զաւակի նորուն :
Շինեաց անդ սեղան, կարդաց զանուն Այ, և
գնացեալ բնակեցաւ յանապատի :

Ստիպեալ ՚ի խստութենէ սովու՝ գնաց
յեգիպտոս, և վերադարձեալ անտի՝ եկն վերս-
տին ՚ի բեթէլ : Հովիւքն Ղովտայ և Աբրա-
համու մարտնչէին ընդ միմեանս : Ասէ Աբրա-
համ ցՂովտ, մի՛ լիցի կուիւ ՚ի միջի մեր, քանզի
մեք եղբարք եմք, թէ դու յաջ երթիցես՝ ես
յահեակ, և եթէ դու յահեակ՝ ես յաջ : Տէս՝
որպիսի եղանակաւ խօսի այրն Այ, չտայ տեղի
խռովութեան՝ ՚ի կամս նորա լինելով ապաս-
տան : Իսկ Ղովտ տեսեալ զկողմանսն Յորդա-
նանու զի յուռթի էր ամենայն՝ գնաց բնակիլ ՚ի
Սողոմ, որոյ բնակիչքն ապականեալ էին վա-
րուք, ուստի և չար և մեղաւոր էին առաջի Այ
յոյժ յոյժ : Ջկնի մեկնելոյ սոցա ՚ի միմեանց՝ ասէ
Աճ ցԱբրահամ, քեզ տաց զերկիրդ և զաւակի
քում, զորս բազմացուցից իբրև զաւազ երկրիդ :

Գիտեա՛ մանուկ քաղցրիկ՝ զի թէպէս
Ղովտ ՚ի մէջ չարագործ մեղաւորաց բնակէր,
սակայն անսիրութեան լոյսն փայլէր ՚ի միտս նր
ի խաւարի անդ կուապաշտութեան, վասն որոյ
և սիրելի էր Աբրահամու : Յայնմ ժամանակի
չորս թագաւորք այնոցիկ կողմանց ելին ՚ի պա-

տերաղմ ՚ի վերայ հնգից թագաւորաց Սուր-
մայ և այլոց տեղեաց, յաղթահարեալ յաւարի
առին զամենայն, գերեցին և զբնակիչս քաղա-
քացն, ընդ որս էր Ղովտ՝ հանդերձ համայն
ընտանեօք և ստացուածովք իւրովք՝ գերեալ:
Իբրև լուաւ Աբրահամ զգոյժն զայն՝ վաղվա-
ղակի էառ յընդոծնաց իւրոց արս իբրև երեք
հարիւր տասն և ութն, և պնդեցաւ քաջու-
թեամբ զինի յաղթողացն: Մարտ սաստիկ
տուեալ ընդ նոսա՝ զբազումս ՚ի նոցանէ առա-
թուր կործանեաց, և զմնացորդսն արար փախս-
տական: Դարձոյց զամենայն գերիս և զաղլսս
նոցին, ընդ որս և զՂովտ հանդերձ ընտանեօք
և կահիւք նորա, և վերադարձոյց զամենայն
ինչսն առ տեարս իւրեանց՝ չառնլով և ո՛չ զմի
ինչ ՚ի նոցունց վասն իւր, զի մի՛ գուցէ ասիցեն
նոքա թէ մեք մեծացուցաք զԱբրահամ, բայց
տասանորդս էառ յաւարէ անտի վասն Մել-
քիսեդեկի՝ քահանային Այ, որ ՚ի դառնալ
Աբրահամու ՚ի կոտորածէ անտի՝ ել ընդ առաջ
նորա հացիւ և գինեաւ, և օրհնեաց զնա: Աս-
տանօր նկատել արժանէ զգործ Աբրահամու:
Չառնու յանձն ստանալ ինչ յաւարէ անտի, զի
մի՛ բարերարեալքն ասիցեն թէ ընչիւք մերովք
մեծացաւ Աբրահամ, քանզի յուսացեալ էր նա
յԱճ՝ կենդանի հաւատով, յուսայր զի ողորմու-

Թեամբ նորա մեծասցի, և մի ստացուածովք
այլոց, այսու յուսով պարտ է ամենեցուն ուղիղ
պահել զկշիռ արդարութե. մի իւրացուցանել
զինչս օտարաց, որ ինչ պիտոյն է՝ Աճ մատակա-
րարէ զայն՝ կենդանի յուսով յուսացելոց իւրոց:

Սայլորդ և Դիոս:

Ո՛վ ազնիւ մանուկ՝ ՚ի լսել զայս բան,
մի կարծեր թէ մարդ՝ եղիցի անջան,
ոչ է պարտ մարդոյ՝ կալ անգործ ՚ի տան,
այլ քաջ աշխատիլ՝ լինել քրտնաջան:
Զի անգործութիւն՝ է պատճառ մեղաց,
և դուռն բանայ՝ մուլութեանց բազմաց,
յոր դրդեն զքեզ՝ բոյլք չար ընկերաց,
յորոց իբր յօձից՝ պարտիս կալ ՚ի բաց:
Աստանօր կամիմ՝ զառակ մի գրել,
որով քեզ բարի՝ խըրատ աւանդել,
զոր և անկէ քեզ՝ ՚ի մտի պահել,
վաստակօք բարի՝ անուն ժառանգել:
Սայլորդի ուրովք՝ սայլ ՚ի տիղմ խրեալ,
և նա լայր սաստիկ՝ ՚ի գուճս խոնարհեալ,
աղաչէր զդիս՝ յօգնութիւն իւր գալ,
զի ՚ի վտանգէն՝ լիցի ազատեալ:
Սմա կարեկից՝ եղեալ Դիոսի,
ձայնէր, ա՛յ յիմար՝ և ողորմելի.

նախ հար գու զձին՝ գանիւ մտրակի,
 և մղեան յառաջ՝ զանիւ քոյ սայլի:
 Ապա մաղթանօք՝ հայցեան զօգնութիւն,
 և գտցես անշուշտ՝ զյաջողութիւն,
 պիտի՞ ուղտու փուշ՝ ձգեսցէ զիւր վիզ,
 անաշխատ չաճին՝ ցորեան և որիզ:
 Ապա պարտիմք մեք՝ փութաջան լինել,
 վաստակօք ձեռաց՝ առ Աճ դիմել,
 զոր ինչ նա տացէ՝ սիրով ընդունել,
 գոհ լինել յաւէտ՝ և փառս նուիրել:

Բարոյ վեցալանի:

Աշ-խա-տա-սի-րու-թիւն
 ա-ռա-ջա-ւո-րու-թիւն
 աղ-ճա-տա-բա-նու-թիւն
 ան-ժա-մա-նա-կա-բար
 ա-րար-չա-դոր-ծու-թիւն
 Բա-րե-համ-բա-ւու-թիւն
 բազ-մա-ժա-մա-նա-կեայ
 բաղ-կա-ցու-ցա-նո-ղաց
 բըղ-ջա-խո-հա-կա-նաց
 բըռ-նա-ւո-րա-կա-նաց
 Գա-զա-նա-շաղ-ղա-կեր

գայ-թագ-ղե-ցու-ցա-նեմ
 գա-լա-ուա-պե-տու-թիւն
 գա-լա-ղան-եր-գու-թիւն
 գե-ղեց-կա-ցու-ցա-նեմ
 Դա-դա-րե-ցու-ցա-նեմ
 դա-տար-կա-բա-նու-թիւն
 դաս-տի-ա-րա-կու-թիւն
 դը-ղըր-դե-ցու-ցա-նեմ
 դի-պե-ցու-ցա-նո-ղաց
 Եզ-րա-կա-ցու-ցա-նեմ
 ե-կե-ղե-ցա-կա-նաց
 ե-ղա-նա-կա-ւո-րեմ
 ե-րախ-տա-գի-տու-թիւն
 եղ-բայ-րա-սի-րու-թիւն
 Ջազ-րա-ցու-ցա-նո-ղաց
 զար-մա-նա-գոր-ծու-թիւն
 զար-տու-ղե-ցու-ցա-նեմ
 զու-ար-թա-ցու-ցա-նեմ
 զու-ար-ճա-բա-նու-թիւն
 Էմ-մա-նու-է-լա-կան
 է-ա-ցու-ցա-նո-ղաց
 է-րէ-այ-որ-սու-թիւն
 է-ա-կա-տե-սու-թիւն
 է-ու-թե-նա-կա-նօք
 Ընդ-դի-մա-կա-ցու-թիւն
 Ընդ-դի-մա-հա-րու-թիւն

ըն-թեր-ցա-սի-րու-թիւն
 ըն-տա-նե-ցու-ցա-նեմ
 ընտ-րե-լա-խօ-սու-թիւն
 Թա-խան-ձե-ցու-ցա-նեմ
 Թե-թե-լա-մը-տու-թիւն
 Թե-թե-ա-ցու-ցա-նեմ
 Թե-րա-հա-լա-տու-թիւն
 Թու-լա-սըր-տա-կա-նաց
 Ժա-մա-նա-կա-չա-փից
 Ժա-ռան-դա-ւո-րու-թիւն
 Ժա-ռան-դոր-դակ-ցու-թիւն
 Ժո-ղո-վըր-դա-պե-տաց
 Ժա-մա-նե-ցու-ցա-նել
 Խ-մաստ-նա-ցու-ցա-նել
 Ի-մաս-տա-սի-րու-թիւն
 Ինք-նաս-տեղ-ծո-ղու-թիւն
 Ի-րա-լա-բա-նու-թիւն
 Իւ-ղա-բե-րա-կա-նաց
 Լա-րա-խա-ղա-ցու-թիւն
 Լը-սե-ցու-ցա-նո-ղաց
 Լու-սա-ւոր-չա-դա-ւան
 Լու-սա-պայ-ծա-ւու-թիւն
 Լըր-ջա-ցու-ցա-նո-ղաց
 Խան-դա-ղա-տա-կա-նաց
 Խե-լա-մը-տե-ցու-ցի
 Խը-լըր-տե-ցու-ցա-նեմ

Խը-նա-մա-տա-րու-թիւն
 Խոր-հըր-դա-շոր-ծու-թիւն
 Նաղ-րա-բա-նա-կա-նաց
 ծան-րա-ցու-ցա-նո-ղաց
 ծի-ծա-ղա-կա-նու-թիւն
 ծի-րա-նա-վա-ծա-ռաց
 ծո-րե-ցու-ցա-նո-ղաց
 Կա-թու-ղի-կո-սա-րան
 կաղ-կան-ձո-ղա-կա-նաց
 կար-կա-ջա-հո-սու-թիւն
 կա-մա-ւո-րա-կա-նաց
 կա-նո-նա-ւո-րու-թիւն
 Հա-ղա-րա-պե-տու-թիւն
 հաշ-տե-ցո-ղա-կա-նաց
 հա-ւա-տար-մա-ցու-ցի
 հա-սա-րա-կոր-դու-թիւն
 հը-րեշ-տա-կա-պե-տաց
 Չայ-նակ-րա-կա-նու-թիւն
 ձե-ռա-գոր-ծա-րա-նաց
 ձը-մեռ-նա-հա-րու-թիւն
 ձե-ւա-ցու-ցա-նո-ղաց
 ձըգ-տե-ցու-ցա-նո-ղաց
 Ղամ-բա-րա-փայ-լու-թիւն
 ղա-նօ-նա-յա-րու-թիւն
 ղու-ղա-րա-նա-պե-տաց
 ղեն-ջա-կա-գոր-ծու-թիւն

զօ-ղան-ըռ-ղա-կա-նաց
 Ճար-տա-րա-խօ-սու-թիւն
 Ճա-նա-պար-հոր-դու-թիւն
 Ճըշ-գըր-տե-ցու-ցա-նեմ
 Ճըշ-մար-տա-սի-րու-թիւն
 Ճո-ւո-մա-բա-նու-թիւն
 Մա-կե-րև-ու-թա-նամ
 մա-տա-կա-րա-րու-թիւն
 մար-գա-րէ-ա-բար-բառ
 մարմ-նա-ցու-ցա-նե-լով
 մեր-ձա-ւո-րա-կա-նաց
 Յա-գե-ցու-ցա-նե-լով
 յա-մե-ցու-ցա-նո-ղաց
 յա-ուա-ջա-բա-նու-թիւն
 յանձ-նա-պաս-տա-նու-թիւն
 յատ-կա-ցու-ցա-նե-լով
 Նա-խա-գու-շա-կու-թիւն
 նա-խա-սահ-մա-նու-թիւն
 նա-խա-րա-րա-կա-նաց
 նը-կա-րա-կեր-տու-թիւն
 նը-մա-նա-բա-նու-թիւն
 Շա-հա-վա-ճա-ւու-թիւն
 շը-նոր-հա-բաշ-խու-թիւն
 շը-նոր-հա-կա-լու-թիւն
 շի-րի-մա-շի-նու-թիւն
 շո-ղո քոր-դա-կա-նաց

Ռ-գե-ըս-պա-նու-թիւն
 ող-ջա-ցու-ցա-նե-լով
 ո-խա-ցու-ցա-նե-լով
 ո-ղոր-մա-ծա-կա-նաց
 որ-կո-րա-ժե-տու-թիւն
 Չա-րա-խօ-սա-կա-նաց
 չը-ուա-նա-ձը-գու-թիւն
 չո-րե-ք-տա-սա-նե-քին
 չո-րե-ք-տա-սան-ամ-եայ
 չը-ք-նա-ղա-կեր-տու-թիւն
 Պա-կա-սե-ցու-ցա-նեմ
 պայ-ծա-ռա-բա-նու-թիւն
 պա-պան-ձե-ցու-ցա-նեմ
 պատ-կե-րա-ցու-ցու-թիւն
 պար-կե-շ-տա-խօ-սու-թիւն
 Քա-հա-ղար-դե-ցո-ղաց
 ջեր-մե-ռան-դա-կա-նաց
 ջա-տա-գո-վա-կա-նաց
 ջո-կա-մա-նե-ցու-ցի
 ջեր-մա-չա-փո-ղա-կան
 Ռա-հա-ւո-րե-ցու-ցի
 ռամ-կա-ցու-ցա-նո-ղաց
 ռամ-կա-բա-րոյ-ու-թիւն
 ռամ-կա-բա-րոյ-ա-պէս
 ռե-տ-նա-վա-ճա-ռու-թիւն
 Սա-կա-ւա-ցու-ցա-նեմ

սա հ-մա-նա-դ-ը-րու-թիւն

սայ-թա-քե-ցու-ցա-նեմ

սան-դա-րա-մե-տու-թիւն

սի-մո-նա-կա-նու-թիւն

Վայ-եւ-չա-ցու-ցա-նեմ

վա-ճա-ուա-կա-նու-թիւն

վատ-թա-րե-ցու-ցա-նեմ

վրա-տա-հա-ցու-ցա-նեմ

վի-րա-ւո-րե-ցու-ցի

Տազ-նա-պե-ցու-ցա-նեմ

տա-կա-ռա-պե-տու-թիւն

տա-ռա-պե-ցու-ցա-նեմ

տա-րա-կու-սա-կա-նաց

տը-րա-մա-բա-նու-թիւն

Րա-բու-նա-պե-տու-թիւն

րա-խա-ցու-ցա-նե-լով

րախ-ճա-նա-բա-նու-թիւն

րո-պե-ա-ցու-ցա-կան

րա-բու-նա-բա-րա-պէս

Յա-ւա-դա-րա-կա-նաց

ցա-մա-քա-չա-փու-թիւն

ցո-լա-ցու-ցա-նո-ղաց

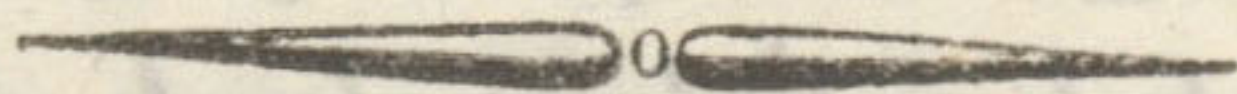
ցո-փա-ցու-ցա-նե-լով

ցո-ղա-հա-րա-կա-նաց

Իիւ-ծում-նա-սի-րու-թիւն

իւ-ծում-նա-սի-րա-բար

ւիւ-ճա-ղի-մա-տե-սիւ
 ւի-ւան-ղա-կա-նու-թիւն
 Փայ-լե-ցու-ցա-նի-ցեմ
 փա-ռա-բա-նա-րա-նաց
 փա-ռա-ւո-րե-ցու-ցի
 փար-թա-մա-ցու-ցա-նեմ
 փա-խո-նա-կա-բա-նեմ
 Քա-հա-նայ-ա-կա-նաց
 քա-ղա-քա-կա-նու-թիւն
 քա-ղա-քա-վա-րու-թիւն
 քաղց-րա-ցու-ցա-նե-լով
 քա-ռաս-նա-պատ-կու-թիւն
 Օգ-տա-կա-րա-դու-նից
 օժ-տա-բե-րա-կա-նաց
 օ-տա-րա-ցու-ցա-նեւ
 օ-րի-նա-ղան-ցու-թիւն
 օ-գոս-տա-տի-րու-հի
 օ-ձա-բա-րոյ-ու-թիւն :

Ընկերոսք Էնէրորդ :

Հայրն Աբրահամ՝ և կին իւր բարին,
 չունելով զաւակ՝ ծերացեալ էին .
 զԵղիազար ժիր՝ զդամասկացին,
 զընդոծին իւրեանց՝ ժառանգ ընտրեցին :

Ո՛չ հաճեալ ընդ այս՝ արարիչ բարձրեալ,
 խոստացաւ նոցա՝ ինքնին զաւակ տալ.
 զիւր խորհուրդ անյայտ՝ ընդ աղօտ յայտնեալ
 և զթախծութիւն՝ նոցա փարստեալ:

Սառայ լինելով՝ ամուլ և անծին,
 ետ ցԱբրահամ՝ զԱգար զաղախին.
 և յոյս ունէր զի՝ Ագարու որդին,
 լիցի որդեգիր՝ և ժառանգ նոցին:

Երբ ծանեաւ Ագար՝ զի ինքն էր յղի,
 տիկին իւր եղև՝ ինքեան խոտելի.
 ցասուցեալ Սառայ՝ զԱգար չարչարեաց,
 և թշուառ աղջիկն՝ շոյտ փախեալ ՚ի բաց:

Ի՛ յանապատի՝ հրեշտակ երևեալ,
 դարձիր առ տիկինդ՝ աղախնոյն ձայնեալ.
 ընդ ձեռամբ տիկնորդ՝ հընազանդ մնալ,
 և զանցս մանկան՝ նմա ծանուցեալ:

Ագար գոհութիւն՝ մատոյց արարչին,
 և առ տիկին իւր՝ դարձ արար կրկին.
 անդ երկնեալ ծնաւ՝ զԻսմայէլ որդին,
 ընդ որ բերկրեցան՝ իւր տէր և տիկին:

Տէս՝ յորժամ Ագար՝ մեծամտեցաւ,
 յիւրմէ տիկնորէ՝ յոյժ չարչարեցաւ.
 հայրն Աբրահամ՝ ընդ այն հաճեցաւ,
 զի ՚ի հրեշտակէ՝ վերնոյն խրատեցաւ:

Ուստի մանուկ դու՝ ուսիր Տրազանդիլ,
 զչափ վիճակիդ՝ բարւոք ձանաչել.

ի յաջողութեան՝ չմեծամտել,
մի գուցէ վասն այն՝ պատուհաս կրել:

Երևեալ Տ՛ր Աբրահամու՝ ետ նմա ուխտ թլպատութեան, զի այնու զատեսցի ՚ի հեթանոսաց, և օրհնեաց զՍառայ ասելով՝ տաց քեզ զաւակ և թագաւորք ՚ի նմանէ եղիցին: Անկաւ Աբրահամ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց և ծիծաղեցաւ, և խօսեցաւ ՚ի սրտի իւրում և ասէ. թէ հարիւրամենի՝ որդի՞ լինիցի. և Սառայ իննըսնամեայ ծնանիցի: Գործ՝ հակառակ բնութեան, և անհաւատալի մարդկային մտածութեան: Մեռեալ էր արգանդ Սառայի. և Աբրահամ ծերացեալ էր յոյժ և ալեորեալ: Բայց անհարինքն առ ՚ի մարդկանէ՝ հարաւորք են յԱյ: Եւ խրախուսեաց Աճ զԱբրահամ ասելով՝ ահա Սառայ կին քո ծնցի քեզ որդի. և հաստատեցից զուխտ իմ ընդ նմա ուխտ յաւիտենական, և ընդ զաւակի ն՛ր յետ նորա: Յիսուս՝ փրկիչն աշխարհի էր յաւիտենական ուխտ Տեառն, զի ՚ի զաւակէ նոցին ունէր ծնանիլ մարդկային բնութեամբ և մարմնանալ ՚ի լրանալ ժամանակին ըստ խոստմանն Այ: Վասն որոյ ասէ. Եւ վասն իամայելի ահա՛ լուայ քեզ, և օրհնեցից զնա, և աճեցուցից զնա և բազմացուցից զնա յոյժ, և երկոտասան ազգ ծնցի, և տաց զնա

յազգ մեծ : Բայց զուխտ իմ հաստատեցից ընդ
Իսահակայ , զոր ծնցի քեզ Սառայ ՚ի ժամա-
նակի յայսմիկ ՚ի միւսում տարւոջ :

Դարձեալ երեցաւ Աճ Աբրահամու առ
կաղնեաւն մամբրէի ՚ի միջօրէի , և ասէ ցնա-
մբէ Սառայ կին քո , նա պատասխանի ետ և
ասէ , ասաւանիկ ՚ի խորանի անդ է : Եւ ասէ ,
դարձեալ եկից առ քեզ ՚ի ժամանակի յայսմիկ
՚ի սոյն աւուրս , և ունիցի որդի Սառայ կին քո ,
և Սառայ ունկն դնէր առ դրան խորանին ,
քանզի յետոյ նորա կայր : Ի լսելն զաւետիս որ-
դեծնութեան և մայրանալոյ՝ ծիծաղեցաւ Սա-
ռայ ընդ միտս և ասէ , որ ինչ ցայժմ ոչ եղև
ինձ , անոր լինիցի , և տէր իմ ծերացեալ է և ես
եմ պառաւեալ :

Եւ Տէր յայց ել Սառայի որպէս և ասաց ,
և արար Տէր Սառայի՝ որպէս և խօսեցաւ : Վա-
տարեցաւ աւետիքն վերնական , ծնաւ Սառայ
Աբրահամու որդի ծերութեան , և հայրն կո-
չեաց զանուն որդւոյ իւրոյ Իսահակ՝ որ թարգ-
մանի ՚ի լեզու Եբրայեցոց ծիծաղ , զի ՚ի լուր
աւետեաց ծննդեան նորա ծիծաղեցան հայր և
մայր նորա՝ մարդկօրէն զբանն անհաւատալի
կարծելով : Եւ ասէ Սառայ , ծաղր արար զիս
Աճ , զի որ և լսիցէ՝ ուրախ լինիցի ընդիս : Եւ
աճեաց մանուկն , և հասուցաւ ՚ի ստենէ , և

արար Աբրահամ ուրախութիւն մեծ յաւուր՝
 յորում հասուցաւ ՚ի ստենէ Իսահակ որդի իւր :
 Այլ դու՛ մանուկդ հայ՝ ընթերցցիս զլիակատար
 պատմութի Իսահակայ՝ ՚ի հասունանալ մտացդ,
 ՚ի սուրբ Աճաշունչ գիրս :

Գովեստ ՚ի Սաղմոսն :

Աճաշունչ գիրք՝ մանուկ քրտնաջան ,
 քան զգիրս համայն՝ են յոյժ պատուական ,
 երբ աւարտեսցես՝ դու զայբբենարան ,
 յայնժամ ընթերցցիս՝ զՍաղմոս Դաւթեան :
 Դաւիթ էր երբեմն՝ այր ոք խաշնարած ,
 այլ բարի գործովք՝ վսեմ գերապանծ .
 հեռի եղև սա՛ յարանց այլազգեաց ,
 և զանթլպատից՝ զդիս նզովեաց :
 Զսա մեծ Աճ՝ թագաւոր ընտրեաց ,
 որ զԻսրայէլեան՝ զազգ կառավարեաց .
 ազդեալ և շարժեալ՝ ՚ի վերին շնորհաց ,
 զգիրս Սաղմոսաց՝ գրեաց շարադրեաց :
 Սաղմոսն է իբրև՝ անզոյգ մանանայ ,
 որով ընթերցողն՝ յագեալ ճոխանայ .
 թէ դիմես առ նա՛ առատ շնորհս տայ ,
 թէ սիրես զնա՛ միտք քոյ զօրանայ :
 Թէ ունիս զցաւս՝ սա բժշկանայ ,
 ցաւք քոյ բժշկին՝ միտք քոյ ողջանայ :

Թէ ես ծարաւի՝ սա աղբիւրանայ ,
 յայս աղբիւր վերին՝ դու միշտ յաճախեան :
 Թէ ես անճրագ՝ սա քեզ լուսանայ ,
 լոյս սուրա ՚ի քեզ՝ այլ ոչ մթանայ .
 Թէ ես մոլորեալ՝ սա քեզ ռահանայ ,
 և զքեզ յերկինս՝ տարեալ համբառնայ :

Բարոյ Էօթնաշնչի :

Աշ-տա-րա-կա-շի-նու-թիւն
 ա-ռաս-պե-լա-բա-նու-թիւն
 ա-լան-դա-պահ-պա-նու-թիւն
 Բա-լա-կա-նա-ցու-ցա-նեմ
 բը-նա-կե-ցու-ցա-նի-ցեմ
 բը-նա-ւո-րա-կա-նու-թիւն
 Գա-լա-ռա-պե-տա-կա-նաց
 գե-ղեց-կա-ցու-ցա-նե-լով
 գըն-տա-կա-խա-ղար-կու-թիւն
 Դըժ-պար-տե-ցու-ցա-նո-ղաց
 դըժ-ուա-րա-ցու-ցա-նե-լով
 դը-ժո-խա-հա-լա-տա-լի
 Ե-պիս-կո-պո-սա-պե-տաց
 երկ-բայ-ա-ցու-ցա-նո-ղաց
 ե-ռան-կիւ-նա-չա-փու-թիւն
 Զար-հու-րե-ցու-ցա-նո-ղաց

զու-գա-հա-ւա-սա-րա-պէս
 զու-գա-հե-ռա-կա-նու-թիւն
 Էջ-այ-ծեմ-նա-պա-նու-թիւն
 Է-ա-կա-ցու-ցա-նե-լով
 Ըն-դար-ձա-կե-ցու-ցա-նեմ
 Ըն-դար-ձա-կա-մը-տու-թիւն
 Ըն-կըղ-մե-ցու-ցա-նե-լով
 Թա-ռա-մե-ցու-ցա-նե-լով
 Թը-ռա-կա-նա-դը-րու-թիւն
 Թըն-դա-նօ-թա-կեր-տու-թիւն
 Ժա-մա-նա-կա-գը-րու-թիւն
 Ժան-տա-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Ժո-ղո-վըր-դա-պե-տու-թիւն
 Ի-մաստ-նա-ցու-ցա-նո-ղաց
 Ի-րա-ւա-ցու-ցա-նո-ղաց
 Ի-րա-ւա-գոր-ծո-ղու-թիւն
 Լայ-նա-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Լա-րա-խա-ղա-ցո-ղա-կան
 Լու-սա-գա-րա-կա-նու-թիւն
 Խե-լա-մը-տե-ցու-ցա-նեմ
 Խե-նե-շա-ցու-ցա-նե-լով
 Խու-ժա-դու-ժա-կա-նու-թիւն
 Ծան-րա-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Ծի-ա-ծա-նա-ծա-ւա-լեալ
 Ծի-ծա-ղե-ցու-ցա-նե-լով
 Կազ-դու-րե-ցու-ցա-նո-ղաց

ԿԵՆ-ՂԱ-ՆԱ-ԳՈՒ-ԳԱ-ՆԵ-ԼՈՎ
 ԿՐ-ՐԱ-ԼՈ-ՐԱ-ԿԱ-ՆՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՀԱ-ԿԱ-ՈՒ-ԿԱ-ՔԱ-ՆՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՏԱ-ՄԱ-ՍԿԱ-ՍԱՍ-ԽԱ-ՆՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՏԱ-ՄԱ-ՈՕ-ՍԱ-ՔԱ-ՆՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՉԱՆՃ-ՐԱ-ԳՈՒ-ԳԱ-ՆՈ-ՂՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՃԵՈ-ՆԱՍ-ՍԵՂ-ԾԱ-ԿԱ-ՆՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՃԻ-Ա-ԼՈ-ՐԱ-ԿԱ-ՆՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՂԱՄ-ՔԱ-ՐԱ-ՂԱՐ-ՂԱ-ԿԱ-ՆԱԳ
 ՂԱՄ-ՔԱ-ՐԱ-ՓԱՅ-ԼՈ-ՂՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՂՕ-ՂԵ-ԳՈՒ-ԳԱ-ՆՈ-ՂԱ-ԿԱՆ
 ՃԱ-ԽԱ-ՐԱ-ՐԱ-ԿԱ-ՂՈՐ-ԾՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՃԱ-ՆԱ-ՍԿԱՐ-ՏՈՐ-ՂԱԿ-ԳՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՃԱ-ՆԱ-ՍԿԱՐ-ՏՈՐ-ՂԱԿ-ԳԵ-ԼՈՎ
 ՄԱ-ԿԱՐ-ՂԱ-ԿԱ-ՀԱ-ՓՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՄԱ-ՍԱ-ԿԱ-ՐԱ-ՐԱ-ՍԵ-ՍԱԳ
 ՄԱՅ-ՐԱՍ-ՔԱ-ՂԱ-ՔԱ-ԿԱ-ՆԱԳ
 ՅՈՐ-ՂՈ-ՐԵ-ԳՈՒ-ԳԱ-ՆՈ-ՂԱԳ
 ԵԱ-ԼԻ-ՍԵ-ՆԱ-ԿԱ-ՆՈՒ-ԹԻԼՆ
 ԵՕ-ԺԱ-ՐԵ-ԳՈՒ-ԳԱ-ՆԵ-ԼՈՎ
 ՆԱ-ԽԱ-ՍԱՐ-ԿԱ-ԼԱ-ՂՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՆԵՐ-ՂԱՉ-ՆԱ-ԿԱ-ԼՈ-ՐՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՆՐ-ԿՐՐ-ՍԵ-ԳՈՒ-ԳԱ-ՆԵ-ԼՈՎ
 ՇԱ-ՔԱ-ԹԱ-ԳՈՒ-ԳԱ-ՆԵ-ԼՈՎ
 ՉԵ-ՂԵ-ԳՈՒ-ԳԱ-ՆՈ-ՂՈՒ-ԹԻԼՆ
 ՉՐ-ՆՈՐ-ՏԱ-ՎԱ-ՃԱ-ՈՒՈՒ-ԹԻԼՆ

ՈՂ-Զա-խո-Տա-կա-նու-թիւն
 ող-Զա-մը-տա-ւո-րա-կան
 ու-նայ-նա-ցու-ցա-նե-լով
 Չո-րե-ք-տա-սա-նե-րոր-դաց
 չո-րոր-դա-պե-տա-կա-նաց
 չէ-զո-քա-կա-նա-Տա-ղորդ
 Պա-պան-ձե-ցու-ցա-նո-ղաց
 պա-տաս-խա-նա-տը-ւո-ղաց
 պատ-ուի-րա-նա-պա-Տու-թիւն
 Զա-Տա-ւո-րա-կա-նու-թիւն
 Զե-ւա-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Զեր-մե-ւան-դա-կա-նա-պէս
 Ռազ-մա-սի-րա-կա-նու-թիւն
 ռամ-կա-բա-րոյ-ա-կա-նաց
 ռամ-կա-բա-րոյ-ա-սի-րաց
 Սան-դա-րա-մե-տա-կա-նաց
 սա-կա-ւա-ժա-մա-նա-կեայ
 սոս-կա-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Վայ-եւ-չա-ցու-ցա-նո-ղաց
 վատ-թա-րա-ցու-ցա-նո-ղաց
 վայ-րա-պա-րա-խօ-սու-թիւն
 Տազ-նա-պե-ցու-ցա-նո-ղաց
 տա-ւա-պե-ցու-ցա-նե-լով
 տի-ե-զե-րա-զը-րու-թիւն
 Րա-բու-նա-պե-տա-կա-նաց
 րո-պէ-ա-Տա-մա-րա-պետ

Տա-մա-քա-չա-փո-ղու-թիւն
 ցա-մա-քե-ցու-ցա-նո-ղաց
 ցա-ւե-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Իիւ-ան-դա-ցու-ցա-նո-ղաց
 ւիւ-թ ա-կա-նա-բա-նու-թիւն
 Փայ-լա-տա-կե-ցու-ցա-նեմ
 փե-սայ-ա-ցու-ցա-նե-լով
 Քա-հա-նայ-ա-գոր-ծու-թիւն
 քա-հա-նայ-ա-գոր-ծա-կան
 Օգ-տա-պատ-ճա-ռա-ւո-րաց
 օ-րի-նա-ւո-րա-գու-նից

Ընթերցուած աստեղծութիւնք :

Մայր ճճ :

Երբ ծնայ յաշխարհ՝ ո՞ր զիս գիեցոյց ,
 երբ մերկ երեխայ՝ ո՞ր զիս զգեցոյց ,
 և երբ անլեզու՝ ո՞ր խօսիլ ուսոյց ,

Մայր իմ :

Երբ ՚ի խանձարուրս՝ տղայ գիեցիկ ,
 ո՞ր զօրօրոցի՝ երգեաց՝ զերգ քաղցրիկ ,
 և ո՞ր մեղմ ասաց՝ լուռ ննջեա՝ մանկիկ ,

Մայր իմ :

Երբ հիւանդացայ՝ ո՞ր ետ ինձ զգեղ,
 և զայն դեղ մեղերք՝ ո՞ր արար համեղ,
 և զթոյլ ոտս իմ՝ ո՞ր արար ուժեղ,

Մայր իմ:

Երբ խակ երեխայ՝ գրոց անընտել,
 ո՞ր ուսոյց զիմ միտս՝ զԱճ ճանաչել,
 և զանձառ անուն՝ իւր փառաւորել,

Մայր իմ:

Զիմ պանդխտութիւն՝ յաստիս ո՞ր եցոյց,
 զապականութիւն՝ մարմնոյս ո՞ր ուսոյց,
 և զանմահութիւն՝ հոգւոյս ո՞ր ծանոյց,

Մայր իմ:

Ապա պարտ է ինձ՝ զքեզ միշտ սիրել,
 ՚ի քում ծերութեան՝ քեզ քանջ ծառայել,
 և զԱճային՝ պատգամս կատարել,

Մայր իմ:

Մանուկդ քաղցրիկ՝ որովհետեւ միտք քոյ
 այժմ չէ բաւական ընթերցման սուրբ գրոց՝
 տաց քեզ զհամառօտ ինչ պատմութիւն Իսա-
 հակայ: Յորժամ զաւակն աւետեաց եղև քսան-
 և վեցամեայ՝ կամեցաւ Աճ փորձել զհաւատս
 Աբրահամու և զհնազանդութիւն Իսահակայ:
 Վասն որոյ և հրամայէ նմա տանիլ զորդի իւր ՚ի
 լեառն ինչ բարձր, և անդ պատարագել զնա

Այ: Մինչ ելանէին նոքա ՚ի լեառն, Իսահակ
ինքնին բարձեալ զփայտն՝ ասէ. ասան փայտ
յուս իմ, սուր և հուր ՚ի ձեռին քում, ո՞ւր է
ոչխար յողջակէզ: Եւ նա ասէ. Ա՞՞ տեսցէ իւր
ոչխար յողջակէզ՝ որդեակ: Իբրև եկին ՚ի տե-
ղին՝ զոր ցուցեալ էր Ա՞՞ Իսահակ զգաց զի վե-
րին հրամանաւ ինքեան պարտ էր լինել յողջա-
կէզ. կապեցաւ յօժարութեամբ սրտի, և պատ-
րաստեցաւ ՚ի պատարագ Այ: Իբրև էառ Աբ-
րահամ զսուրն ՚ի ձեռն առ ՚ի զոհել զսիրելի
զորդի իւր միամօր, արգել զնա հրեշտակ Տ՛ն
ասելով՝ մի միտեր զձեռն քո ՚ի պատանեակդ,
և մի ինչ առնել դմա: Երևի ծերունւոյն խոյ
մի կախեալ զծառոյն սաբեկայ զեղջերաց, զոր
և առեալ պատարագեաց փոխանակ որդւոյ
իւրոյ Իսահակայ:

Այսու օրինակաւ եցոյց Ա՞՞ զխորհուրդ
խաչելութեան որդւոյ իւրոյ միածնի, որ ՚ի
սահմանեալ ժամանակին ունէր ՚ի խաչ ելանել
պատարագաւ կենարար և անմահարար մարմնոյ
և արեան իւրոյ ՚ի թողութիւն մեղաց ազգի
մարդկան և ՚ի փրկութիւն հոգւոց հաւատա-
ցելոց: Հաճութեամբն Աբրահամու՝ հայրն
Ա՞՞ զհաճութիւն իւր եցոյց, և հրազանդութեան
Իսահակայ՝ զհնազանդութիւն ծոցածին որդւոյ
իւրոյ բացածանոյց: Ծառն սաբեկայ էր օրինակ

կենսատու սուրբ խաչին • խոյն էր անմեղ գառն
Այ՛ փրկիչ մեր Յիսուս • որ կախեցաւ զխաչէն՝
Տեղով զարիւն իւր սուրբ յազատութիւն ազգի
մարդկան : Ո՞վ անպատու՞ խորութեան խոր-
հրդոցն Այ • ո՞ր կարէ քննել զմիտս ամենակա-
լին : Եթէ ծովավարք չափել և քննել կարեն
զխորութիւն ծովու , և մեք իմանալ կարեմք
զանձառ խորհուրդ մարդեղութե՛ք բանին Այ :
Ապա պարտ է մեզ խորին ջերմեռանդութեամբ
զանձաս մեծութի՛ն փառաց նորա փառաւորել :

Այլ և ծանկիր դու՛ մանուկդ հայ , զի
Աճաշունչ գիրքն լի՛ են հրաշալի պատմութեք ,
յորոց ծայրիւ մատին միայն տաց քեզ այժմ
ճաշակել , իբրև անխօս մանկան՝ զկաթն , մինչև
բաւական լիցիս ճաշակման կերակրոյ յանմահ-
արար սեղանոյ անտի :

Իսահակայ եղեն երկու որդիք՝ Եսաւ և
Յակովբ • առաջինն չար և որկրամուլ , իսկ երկ-
րորդն՝ բարի և ողջախոհ և ժուժկալ : Յակովբ
ծնաւ զերկոտասան նահապետսն • որք նախան-
ձեալ ընդ Յովսեփայ՝ վաճառեցին զնա յե-
գիպտոս • բայց Աճ էր ընդ նմա յերկրին օտա-
րութեան : Եւ փրկեաց զնա յամենայն նեղու-
թեանց նորա • և ետ նմա շնորհս և իմաստուի
առաջի Փարաւոփնի՛ արքային Եգիպտացոց •
և կացոյց զնա իշխան Եգիպտացոցն՝ և ամե .

նայն տան նորա : Եւ եկն սով յամենայն երկիրն Եգիպտոսի, և ՚ի քանան նեղութիւն մեծ : Եւ եղբարքն Յովսեփայ եկին յԵգիպտոս գնել զցորեան : Եւ յերկրորդումն ետ ծանօթ Յովսեփ եղբարց իւրոց, և յայտնի եղև ազգն նորա Փարաւոփի : Ո՞վ զարմանալի անյիշաչարունն Յովսեփու, որ օրինակ էր անպատում անոխակալութեանն Յիսուսի : Այնքան սրտառուչ է պատմութի Յովսեփայ, մինչ անհար լինել ընթերցողաց ընթեռնուլ զայն և ո՞չ արտասուել :

Զայս ամենայն և զայլ բազում հրաշալի պատմութիւնս թագաւորաց և մարգարէից ունիս ընթեռնուլ յԱճաշունչ մատեանս, որ քան զայլ ամենայն գիրս է պատուականագոյն, և առ որով ամենայն ճոխութիւնք և թագաւորութիւնք աշխարհի են խոտան և ընկեցիկ քանզի սոքա անցանեն և կորնչին, այլ բանն Այ կացցէ և մնացցէ յաւիտեան :

Բարոյ արեւմտեան :

Ա-մե-նա-փա-ռա-ւո-րու-թիւն
 Բա-րե-բա-րոյ-ա-կա-նու-թիւն
 Գի-շե-րա-հա-ւա-սա-րա-գիծ
 Դաս-տի-ա-րա-կա-պե-տու-թիւն
 Ե-րաշ-խա-ւո-րա-կա-նու-թիւն

Զար-հու-րե-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Կ-ա-կա-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Ըն-դար-ձա-կե-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Թե-րա-կա-տար-ա-գը-րու-թիւն
 Ժա-մա-նա-կա-չա-փո-ղա-կան
 Ի-մաս-տա-սի-րա-կա-նու-թիւն
 Լա-տի-նա-բա-նա-կա-նու-թիւն
 Խե-լա-ցը-նո-րա-կա-նու-թիւն
 Ծի-րա-նա-վա-ճա-ռա-շա-հից
 Կը-րա-ւո-րա-կա-նա-հա-ղորդ
 Հը-րո-վար-տա-կա-գը-րու-թիւն
 Զի-թա-վա-ճա-ռա-շա-հու-թիւն
 Ղամ-բա-րա-զար-դա-կեր-տա-կան
 Ճա-խա-րա-կա-գոր-ծո-ղա-կան
 Մա-տա-կա-րա-րա-պե-տու-թիւն
 Յոր-դո-րե-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Նա-խա-սահ-մա-նա-դը-րու-թիւն
 Շը-նոր-հա-վա-ճա-ռա-սի-րաց
 Ութ-աս-տի-ճա-նա-ւո-րու-թիւն
 Չա-րա-բա-րոյ-ա-կա-նու-թիւն
 Պա-պան-ձե-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Զեր-մե-ռան-դա-յոր-դոր-ա-սէր
 Ռամ-կա-բա-րոյ-ա-մեր-ժու-թիւն
 Սան-դա-րա-մե-տա-մեր-ժու-թիւն
 Վայ-եւ-չա-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Տաղ-նա-պե-ցու-ցա-նո-ղա-կան

Բո-պէ-ա-հա-մա-րո-ղա-կան
 Տա-մա-քե-ցու-ցա-նո-ղա-կան
 Իիւ-ծե-ցու-ցա-նո-ղա-կա-նաց
 Փայ-լա-տա-կե-ցու-ցա-նո-ղաց
 Քը-րիս-տո-նէ-ա-ցու-ցա-նել

Գողթոս յԱճաշուհէ գերան :

Զի՞նչ գերմարդկային՝ հողեշահ մատեան ,
 ետ զկեսնս նոցա՝ որք ՚ի նա մատեան ,
 և յօրէնս նորա՝ լինին ապաստան՝

Աստուածաշունչ :

Ի՞նչ բանք օրինաց՝ Տէ՛ն ՚ի յայտ բերան ,
 ի՞նչ քաղցրանան մեր՝ հողի և բերան .
 և զի՞նչ սոյ հանուրց՝ զկեանս փրկութե՛ն՝

Աստուածաշունչ :

Յի՞նչ գիրս ունիմք մեք՝ զմուտ անարգել ,
 զոր հաւատացեալք՝ պարտին միշտ յարգել .
 զոր չարք ժպրհին՝ միայն անարգել՝

Աստուածաշունչ :

Զի՞նչպիսի մատեան՝ չարափառք ատեան ,
 որով անկանին՝ յԱստուծոյ ատեան ,
 յերկնուստ ընկալեալ՝ զանձանց դատաստան՝

Աստուածաշունչ :

Յորժամ մեզ աշխարհ՝ մարմին, սատանայ,
 նիւթեն զչարիս՝ զկորուստ, զմահ,
 զի՞նչ անգէն հոգւոց՝ մեր վահանանայ՝

Աստուածաշունչ:

Եւ ՚ի նաւել մեր՝ յայս կենցաղ անհետ,
 ո՞ր մեզ դէպ յերկինս՝ լինի կարապետ,
 և զի՞նչ ՚ի ծովուն՝ պաշար փրկաւետ՝

Աստուածաշունչ:

ԳՐԱԶԱՄԱՐ:

ՊԻՒԹԱԳՈՐԵԱՆ

ԱՂԻՒՍԵԱԿ:

ա,	1	4,	60													
բ,	2	հ,	70	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	16
գ,	3	ձ,	80	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	32
դ,	4	ղ,	90	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	33	36	48
ե,	5	չ,	100	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	44	48	64
զ,	6	ժ,	200	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	80
է,	7	յ,	300	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60	66	72	96
ը,	8	ն,	400	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70	77	84	112
թ,	9	շ,	500	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80	88	96	128
ժ,	10	ո,	600	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90	99	108	144
ի,	20	չ,	700	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	160
լ,	39	ս,	800	11	22	33	44	55	66	77	88	99	110	121	132	176
խ,	40	ղ,	900	12	24	36	48	60	72	84	96	108	120	132	144	192
ծ,	50	ռ,	1000	16	32	48	64	80	96	112	128	144	160	176	192	256

ՆՐՏՆԻՆԱԶԴ ԵՐԿՐՈՐԴ

Թագաւորեաց ՚ի վերայ հայոց յամի ՏՆ 129 :
 Էր սա այր չար և մոլի, և մինչ գնայր յորս վա-
 րազուց, ցնորեցաւ ՚ի խելս իւր, և երիվարաւն
 անկեալ ՚ի խորխորատ մեծ՝ եղև աներևոյթ :

Զրուցին զսմանէ պառաւունք՝ ասէ Խորե-
 նացին, եթէ արգելեալ կայ յայրի միում՝ կա-
 պեալ երկաթի շղթայիւք, և երկու շունք հա-
 նապազ կրծելով զշղթայսն՝ ջանայ ելանել և
 առնել վախճան ՚ի. այլ ՚ի ձայնէ կռանարկու-
 թեան դարբնաց զօրանան՝ ասեն՝ կապանքն :

ՏԻՐԱՆ ԵՐԿՐՈՐԻ

Թագաւորեաց ՚ի վերայ Տայոց յամի Տ՛՛ 353 :
 Ժամանակակից եղև սմա պիղծն Յուլիանոս ու-
 րացող՝ արքայ Յունաց , որ ուրացաւ զԱստուած
 և պաշտեաց զԿուռս : Զիջեալ Տիրանայ ՚ի կամս
 ամբարշտին՝ յանձն առնու զդիւական պատկեր
 նորա կանգնել յիւրում արքունական եկեղեց-
 ւոջ : Ըստ գրեւոյ Խորենացւոյն , սուրբն Յու-
 սիկ ո՛չ հանդուրժեալ ամբարիշտ հրամանին՝
 յափշտակեալ եհան զպատկերն ՚ի ձեռաց ար-
 քայի , և ընկեցեալ յերկիր , կոխեալ մանրեաց :

VICTORIA

ՎԻԿՏՈՐԻՍ

Է օգոստոսափառ և բարերջանիկ Թագուհի մեծին Բրիտանիոյ և տիրող աշխարհին Հնդկաց:

Ծնաւ սա ՚ի 24 Մայիսի յամի 1819, և է միամօր դուստր Եդուարդայ՝ դքսին Վենտայ՝ որդւոյ երջանիկ արքային՝ Գէորգեայ երրորդի: Սկիզբն եղև Թագաւորութե սորա յամի 1837:

Մեզ պարտ է լինել երախաագէտ առ երջանիկն Վիկտորիա, զի եմք ընդ խնամակալ պաշտպանութեամբ նորա: Վեցցէ ուրեմն յերկար դշտոյն մեր օգոստոսափառ: Վեցցէ հզօր ձեռամբ և բարձր բաղկաւ յամս յամայրս: Վեցցէ Վիկտորիա երջանկութեամբ, և հաստատուն մնացէ տէրութիւն նորին:

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԴՐԱԻՏԱՀԱԻ

Անուանեաց զայս գեղեցիկ թռչուն բնախօսն
 Լիննէոս : Իսկ Սկալիջէր , Պիւֆֆոն և այլք կո-
 չեցին զնա սպորտ կամ անոտն՝ կարծելով թէ
 չունի զոտս , այլ չէ՛ այսպէս , քանզի հաւորսքն

Հատանեն զոտս նորա : Զայս թռչուն զառա-
 քինն եբեր յԵւրոպիա Անտոն Փիզափեթա՝
 գտեալ զայն ՚ի նեղուցսն Մակեդանայ յամի
 1522 : Դրախտաճաւուց բազում են տեսակք •
 յորոց զմիւսն ցուցանէ պատկերդ Հետագայ :

ԹՄԳՍԻՈՐ ԴՐԱԻՏԱՀԱԻ

Է անուն չքնաղ և սիրուն թռչնոյս այսորիկ ,
 որ մեծ է իբրև զծիծառն , և փետուրքն փա-
 փուկ և փայլուն : Եթէ այսքան գեղեցիկ են
 թռչունք դրախտին , ուրեմն որքան առաւել
 գեղեցիկ էր նոյն իսկ դրախտն՝ զոր նախկին
 ծնողք մեր կորուսին : Եւ որքան առաւել գե-

դեցկագոյն և փառաւոր՝ դրախտի և դրախտա-
հաւուց Արարիչն, յորմէ մեղքն զնս հեռացոյց:

ՀՈՂԱՄԱՆ

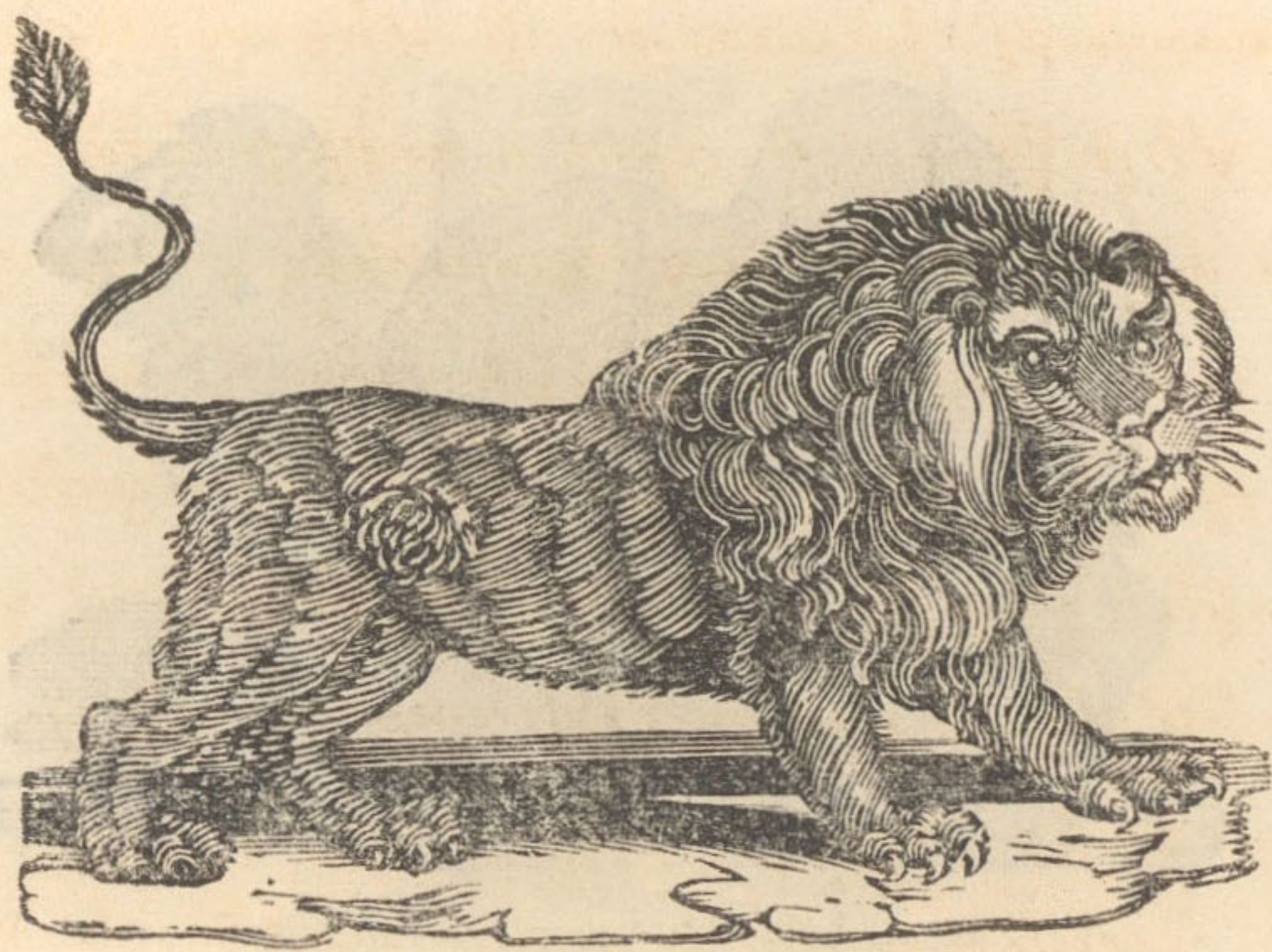
Է թռչունն ինչ շատակեր և թմբրեալ, որոյ
ծանրութիւնն է հինգ կամ վեց լիտր: Անայ
սա ՚ի ծովու, ՚ի գետս և ՚ի ջրաւէտ տեղիս:
Բարդում անգամ ելեալ ՚ի ջրոյ՝ նստի յարևու,

և ջերմացեալ թաւալի ՚ի վերայ երկրի . և
 զհողն վեր ՚ի վայր շրջէ . և իբր թէ մաղէ ,
 յորմէ և կոչեցաւ ՚ի մեզ հողամաղ : Որսայ ըզ-
 ձկունս և անյագ ուտէ : Յաշխարհին Սինէաց-
 ւոց ոչ միայն զհողամաղն ընտելացուցանեն , այլ
 և արձակեն զնա յորս ձկանց՝ արկանելով զօղ ինչ
 ՚ի ստորին մասն պարանոցի նորա , զի մի կլանի-
 ցէ զորսն : Եւ այսպէս զկնի սակաւուց կնրթ
 եղեալ՝ հանեն զօղն ՚ի պարանոցէն . և նա կա-
 լեալ զձուկն՝ բերէ և տայ տեառն իւրում :

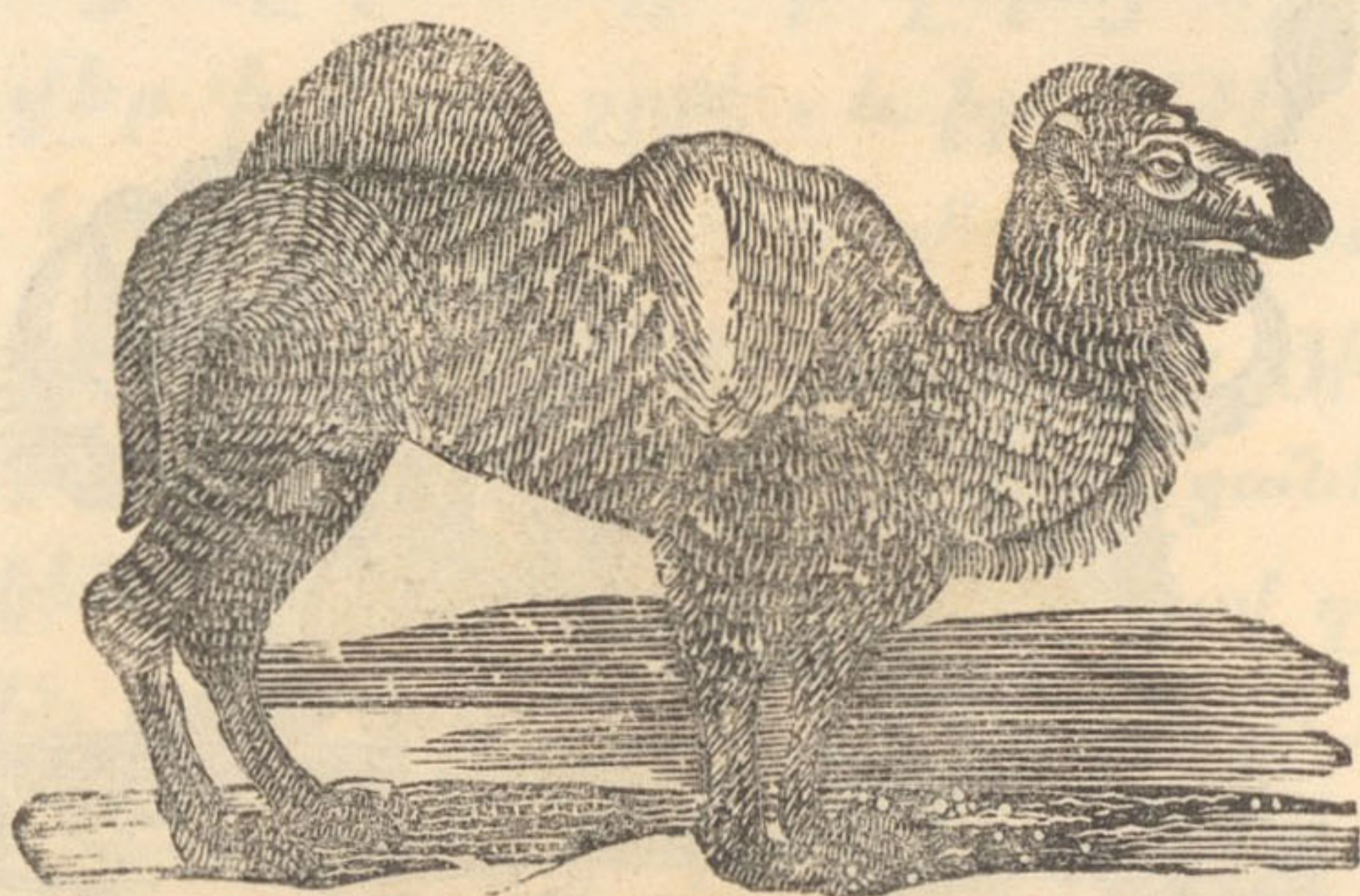
ԱՅԾԵԱՄՆ

Է կենդանի ինչ երազ ընթաց և հլու . և նման
 է այծից բաց յեղջերացն՝ որք են բազմաճիւղ :
 Թշնամի է սա օձից՝ զորս կալեալ ոտիւքն սպա-
 նանէ : Վնասակար է սա տերևոց թփոց և ծա-
 ուոց , որ է հասարակ կերակուր այծեմանց : Էզ
 սորա կոչի եղն , որ չունի զեղջիւրս :

ԱՌԻԻԾՆ

Է կենդանի ինչ փառաշուք և ահագնատեսիլ,
 և համարի թագաւոր չորքոտանեաց: Ունի սա
 ՚ի պարանոցին զբաշ թաւահեր և երկայն,
 այլ ոչ էգն: Ձեռ սորա է դիւրաթեք և զօ-
 րաւոր յոյժ, ճիրանքն՝ ուժեղ, ձայնն՝ ահաւոր
 և սոսկալի: Է սա բարուք վեհանձն և մեծա-
 սիրտ, ո՛չ վնասէ մանկանց և ո՛չ կանանց, ճա-
 նաչէ և զերախտիս բարերարին իւրոյ: Այս
 գազան յաղթող է ամենեցուն, և ո՛չ յումեքէ
 երկնչի, բայց միայն յօձից և ՚ի հրոյ՝ յորոց
 փախչի երկիւղիւ: Ասի թէ խափշիկք ՚ի կող-
 մանս Ափրիկոյ դիւրաւ ըմբռնեն զառիւծունս,
 որք ընտելացեալ մոռանան զգազանութիւն
 իւրեանց և ծառայեն տեարցն ՚ի տեղի շանց:
 Ո՞վ աստուածատուր հանձարոյ մարդոյ՝ որ զա-
 մեհի գազանս նուաճեալ ածէ ՚ի հրազանդուի:

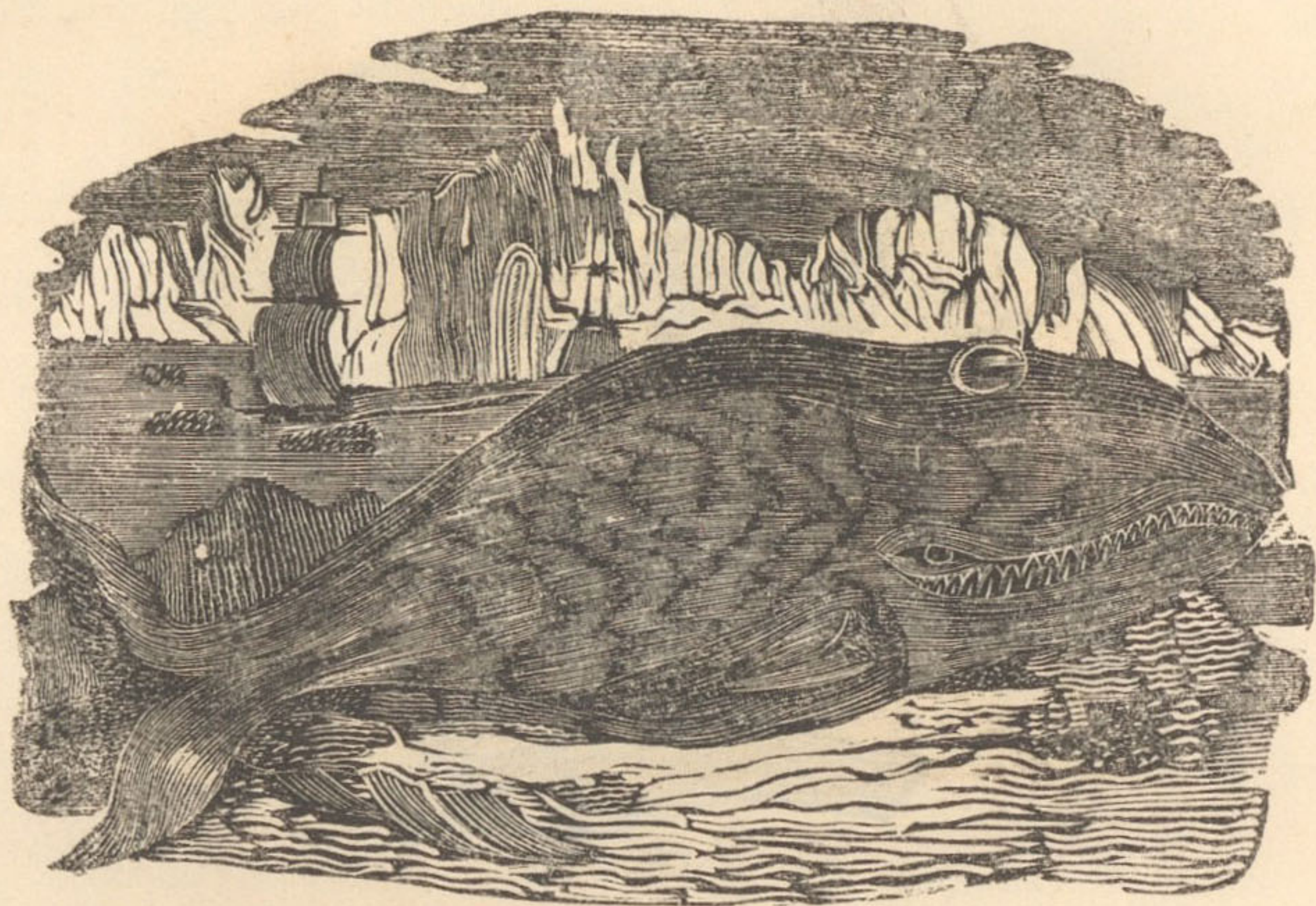
ՈՒՂՏՆ

Հասարակապէս բարձր է իբրև վեց ոտնաչափ, և է կենդանի ինչ հլու՝ բայց ոխակալ յոյժ : Թէ և տգեղ է սա կերպարանօք և ունի զուռոյցս ՚ի թիկունս՝ բայց յոյժ պիտանի է մարդկան : Բառնայ սա զբեռինս ծանունս, և տոկայ տօթոյ և ծարաւոյ զաւուրս յորովս : Բնութիւնն էտ ծնգաց սորա զօրութիւն մեծ : Մարդիկ նշանացի ձայնիւ նստուցանեն զնա ՚ի գուճս և կանգնեն ըստ հաճոյից : Վաթն սորա է մաքրիչ արեան, զմիս սորա ուտեն ազգք ոմանք, մորթ և ստե նորա պիտանի են ՚ի զգեստ մարդոյ : Մեծն Վուվիէր ասէ թէ՛ ուղտն ՚ի հեռուստ առնու զհօտ ջրոյ, զոր արբեալ ցյազ պահէ ՚ի ներքին պարկս իւր : Զի երբ սատակին ուղտք ՚ի տօթոյ, Արաբացիք պատառեալ զպարկան՝ ըմպեն զջուրն ՚ի տեղիս անջրոյիս :

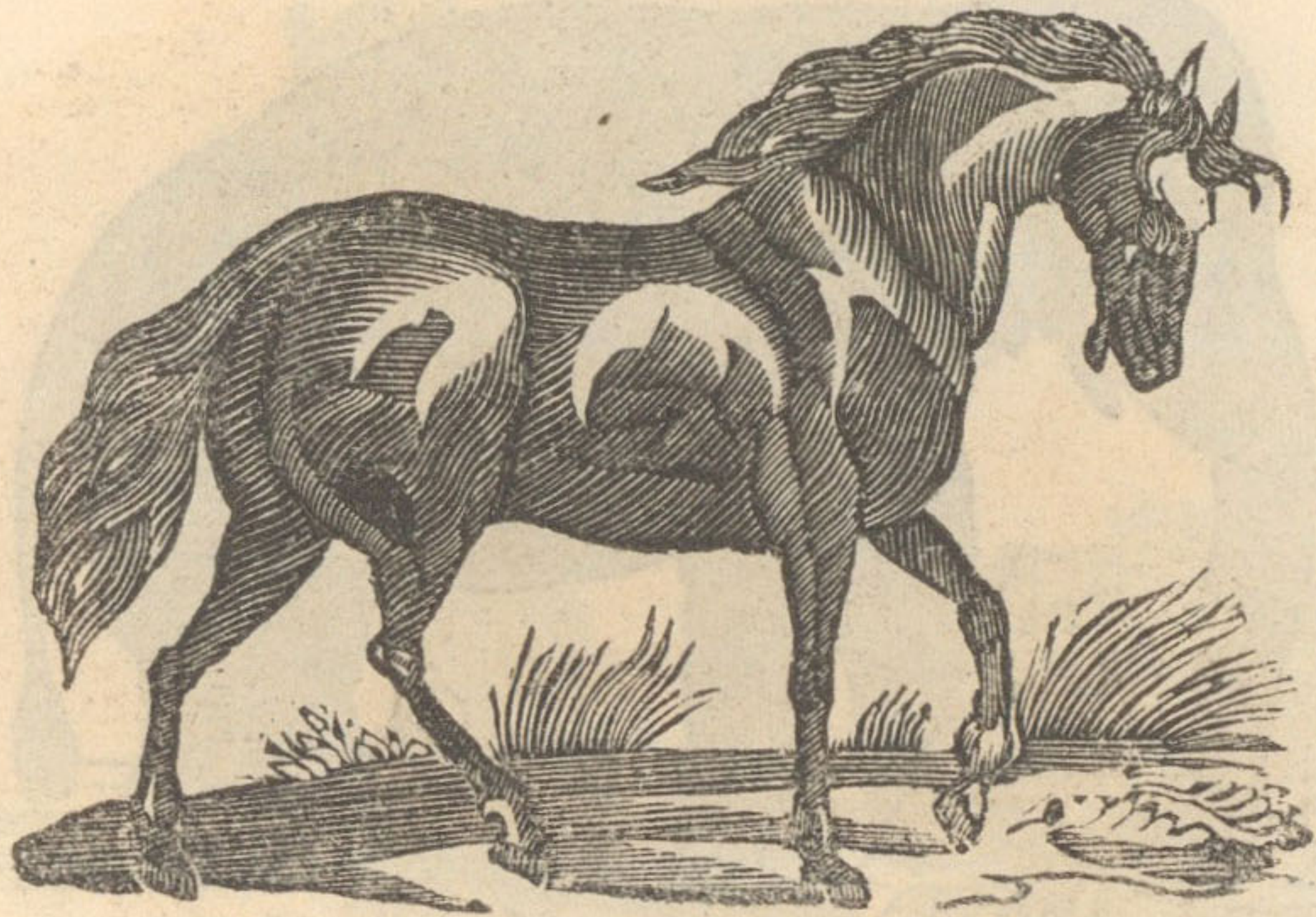
ԿՅՊԻԿՆ

Ի մէջ ամենայն անբան կենդանեաց առաւել
 նման է մարդոյ, վասն որոյ, և կոչեցաւ կենդա-
 նի մարդակերպ: Բնութեամբ է սա ճարտար,
 խորամանկ և յաջողակ առ պէսպէս գործս:
 Բազում են տեսակք կապկաց, որոց քաջ ծա-
 նօթասցիս այսուհետև: Զոմանս ՚ի սոցանէ
 կալեալ մարդիկ՝ ընտելացուցանեն և ուսուցա-
 նեն առնել զպէսպէս շարժուածս ծիծաղականս
 ՚ի զուարճութիւն տեսողաց: Ոմանք ՚ի կապկաց
 են անձետ, կէսքն ունին զձետս կարճս, և այլոց
 ձետքն են երկայն յոյժ, որպէս է տեսանել ՚ի
 վերոյին պատկերի: Ձետ սորա է դիւրաթեք
 և պիտանի նմա յոյժ, զոր փաթութեալ զոս-
 տովք ծառոց՝ դիւրաւ ոստնու աստ և անդ, և
 գողացեալ զպտուղս ուտէ աներկիւղ:

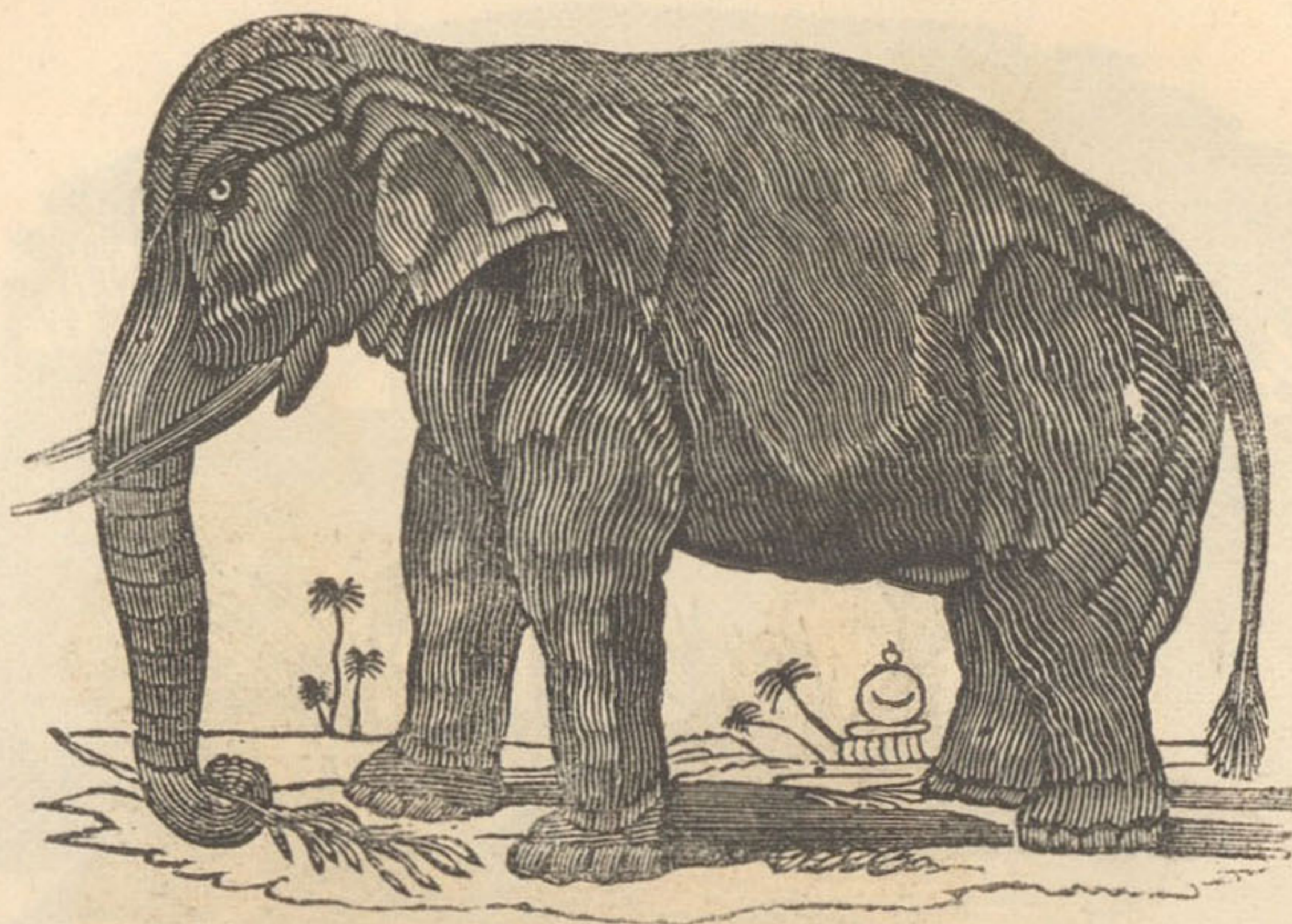
ԿԷՏՆ

Է զօրաւոր և վիթխարի ՚ի մէջ ամենայն ձկանց ծովու. երկայնութի սորա է երբեմն ութ սունկամ հարիւր ոտնաչափ : Մման չորքոտանեաց արիւն սոցա առատ է և ջերմ, և վասն սաստիկ մեծութեան մարմնոյն կոչեցաւ սա լեխաթան կամ վիշապ ծովու : Են՝ ասէ Նարեկացին՝ լուղակք ՚ի ծովու ասադինք, գլխաւորին սաստկութեամբ լեխաթանն անուանեալ կիտիւ : Արտորդութիւն կետից զարմանալի է յոյժ, զորոյ զպատմութիւնն յետոյ ընթերցցիս ՚ի բնական պատմութեան : Արսան զսոսա մարդիկ վասն ճարպոյն և ոսկերացն՝ որք սպիտակ և ազնիւ են իբրև զփղոսկր, և ՚ի տուրեաւութենէ սոցա ստանան զշահ մեծ :

Ձ Ի Ն

Է կենդանի ինչ ազնիւ , և կարի յոյժ պիտանի
 մարդկան : Ստեղծաւ սա առ ՚ի բառնալ զմարդ
 ՚ի վերայ իւր , աշխոյժ է բնութեամբ , և արի
 ՚ի գործս մեծամեծս և դժուարինս : ՚Ի մէջ ա-
 մենայն ձիոց՝ առաւել գեղեցիկ և սրընթաց
 են ձիք Արաբիոյ , Անգղիոյ և Երկրին բարե-
 յուսոյ : Իսկ ձիք Թաթարաց և Աղուանից վաս-
 տակաւոր են յոյժ , որք երբեմն զաւուրս եր-
 կուս կամ երիս ընթանան անդադար՝ ոչ ինչ
 ուտելով կամ ըմպելով : Թաթարք և Ափրի-
 կեցիք ուտեն զմիս ձիոյ , որոյ և կաթն ոչ լինե-
 լով պարարտ յոյժ՝ օգտակար է հիւանդութեց :
 Ձիք կեան ընդ միմեանս սիրով և խաղաղութե-
 ապա ուրեմն դուք ևս՝ քաղցրիկ մանկունք իմ՝
 պարտիք սիրել զմիմեանս և կեալ խաղաղութիւն :

Փ Ի Ղ Ն

Ի միջի չորքոտանեաց է զօրաւոր և վիթխարի յոյժ : Պարանոց նորա է կարճ, այլ փոխանակ այնորիկ ունի զկնճիթ երկայն՝ զոր հասուցանէ ՚ի գետինն : Փիղք ծնանին ՚ի Հնդիկս, յԱփրիկէ և յայլ ջերմ գաւառս, իսկ ՚ի ցուրտ երկիրս սակաւածին են յոյժ և ոչ կարեն տուկալ ցրտոյ : Փիղն ողջախոհ է բնութեամբ, մաքրասէր և պարկեշտ յոյժ, գաղտ կատարէ սա զկարիս որովայնի և զայլ գործս բնութէ : Թէ և է սա գազան մեծ և յաղթանդամ, սակայն կամակար ծառայէ մարդոյ, որում և պիտանի է յոյժ յամենայնի : Հնազանդի սա և փոքրիկ մանկանց, քանզի սոքա ունին զհողի՛ այլ փիղն ոչ : Ոսկր ճակատու նր է ստուար յոյժ, և փղոսկրն է թանկագին և պիտանի նամ ուրեք :

ՈՒՂՏԻՆՁ

Է կենդանի ինչ Տլու, և յաճախ գտանի ՚ի կողմանս Ափրիկոյ: Գեղեցկաշոյն մասն մարմնոյ նորա է գլուխ նորին: Մորթ սորա խայտափիտ է իբրև զընձու, և ունի սա զպարանոց և զգլուխ ուղտու, վասն որոյ և կոչեցաւ ուղտինձ կամ

ընձուղտ : Չորիցս կամ Տիգրիցս բերին աստ
 զուղտինձս յԱփրիկոյ , այլ ոչ կարացեալ տոկալ
 օւջոյ երկրիս՝ զըաւեցան ՚ի կենաց :

Ա Յ Ծ Ն

Է կենդանի ինչ եղջերաւոր և յոյժ պիտանի
 մարդկան : Բարուք է սա զուարթ և խաղասէր :
 Սիրելի է սմա թափառիլ միայնակ ՚ի լեռինս և
 ՚ի գահավէժ տեղիս : Ունի սա զչորս ստամուքս,
 և ծնանի զուլն : Աթոն սորա համեղ է , թեթ և
 և օգտակար հիւանդաց , յորմէ և լինի պանիր
 ընտիր : Մորթ սորա առաւել պիտանի է քան
 զոչլսարին , և ՚ի մազից նորա կազմին ազնիւ
 ցփսիք : Այժք Քիշմիրայ և Թիպետայ են գե-
 ղեցկազոյն և երկայնահեր :

Յ Ա Կ Ո Ւ Ր Զ Ի :

Ահա՛ քեզ խաղ 'ի վերայ լարի կամ յակուրջւոյ :
Բարի մանուկն նախ պարտի ընթեռնուլ զդաս
իւր , ապա ունի հրաման խաղալոյ :

Ամենայնի ժամանակ է , ասէ ժողովողն , և
ժամ ամենայն իրաց 'ի ներքոյ երկնից : Ժամա-
նակ ծնանելոյ , և ժամանակ մեռանելոյ : Ժա-
մանակ լալոյ , և ժամանակ ծիծաղելոյ : Ժա-
մանակ կոծելոյ , և ժամանակ կաքաւելոյ : Ժա-
մանակ լռելոյ , և ժամանակ խօսելոյ : Ժամա-
նակ սիրելոյ , և ժամանակ ատելոյ :

Եւ ես քեզ ասեմ , ժամանակ ընթեռնելոյ
զգիրս , և ժամանակ խաղալոյ անվասա 'ի վերայ
յակուրջւոյ (+եղէո-է :)

ՃԱՐՏԱՐԱՌԻԹԻՒՆ ԱՅԾՈՒՒՆ :

Գովեմ զքեզ՝ մանուկ դու՝ զի սիրես զգիրս, բայց
 և գիտեմ զի բնութի քո սիրէ ևս զխաղա : Ասան
 որոյ և ես երբեմն թոյլ տաց քեզ խաղալ :
 Ահա՛ քեզ այր ոմն և այծ իւր, տէս՝ զլիարդ զչորս
 ոտս այծուն՝ կից ընդ միմեանս՝ դնէ նա ՚ի վե-
 րայ բոլորակ կոտորակի փայտի • յոր յաւելեալ
 զայլս մի ըստ միոջէ մինչև ցվեցերորդն՝ ճարտար
 այծն երևի քեզ ՚ի բարձրութեան անդ • և սեղ-
 մելով զդողդոջուն զոտս ընդ միմեանս՝ կայ ակ-
 նարկութեան տեառն իւրոյ Տաղանդ :

Այս խաղ այծու հասարակ է ՚ի Հնդիկս և
 ՚ի Պաղեստին • և ես մինչ էի քեզ նման մանուկ
 փոքրիկ՝ բազմիցս տեսի զայս խաղ : Բնութիւն ետ
 այծուց զպնդապահ և զդիւրամած ոտս՝ որով
 կարեն կանգուն կալ ՚ի սեպս Ալպեան լեռանց :

Օ Դ Ա Պ Ա Ր Ի Կ

Գունտն է ծնունդ մտաց գիտնականի ումեմն
Գաղղիացւոյ՝ Մանգուֆիէ կոչեցելոյ, որ յամի
1780 ՚ի վեր երևեցոյց զայս գունտ ՚ի Փարէզ:

Ծուխ և գիւրավառ ոգիք թեթև են քան
զօդ, և յորժամ շնուն զգունտն այսպիսեօք՝
ինքնին սկսանի նա ՚ի վեր բարձրանալ:

Օդապարիկն ՚ի սկզբանն երևեցաւ զարմա-
նալի իմն գիւտ յԵւրոպիա, բայց յետոյ ՚ի բա-
զում տեղիս կազմեալ զայսպիսի գունտս՝ այն-
քան բարձրացան ՚ի նոսա մարդիկ ՚ի վեր՝ մինչ
իսպառ աներևոյթ լինել յաչաց տեսողաց:

Եկն և յաւուրս մեր աստ ոմն Գաղղիացի, որ
օդապարիկ գնտով բարձրացաւ յամի 1836:

Ա Ն Ա Ն Ա Ս Ի Ծ Ա Ռ Ն

Յաճախ գտանի յԱրևելեան և յԱրևմտեան
Հնդիկս և ՚ի կողմանս Ափրիկոյ: Պտուղ սորա է
հոտաւէտ, քաղցր և ախորժահամ յոյժ:

Անանաս է յոյժ հազուադիւտ և թանկագին
յԱնգղիա, ուր արհեստն ընու զբնութե թե-
րին, քանզի տնկաբանք ՚ի ձեռն արհեստական
ըերմութեան բուսուցանեն զանանաս:

՚Ի Հայաստան ևս ոչ գտանի անանաս, քան-
զի ցուրտ և չոր է օդ երկրին՝ որ ոչ պատշաճի
աճման անանասի, այլ գոն անդ աղզի աղզի
պատուական պտուղք՝ որք աստ ոչ գտանին, և
որոց մեքս Տանտաղոսի նման կարօտիմք:

Վ. Ս. Կ. Ա. Լ. Կ. Ա. Թ. Ա. Ո. Ս.

է մայրաքաղաք մարդաշատ և թագուհի քաղաքացն Հնդկաստանի: Անկաւ սա ընդ ձեռամբ Անգղիացւոց յամի 1757: Գոն 'ի քաղաքիս անթիւ հոյակապ շինուածք, յորս շքեղագոյնն է պալատ փոխարքային մերոյ, վասն որոյ և կոչի սա քաղաք պալատաց:

Յընթացս անցեալ քսան և հինգ ամաց կառուցան աստ ազգի ազգի ձեմարանք և դպրոցք գիտութեց և արուեստից, յորոց միջի է և Հայկեան Մարդասիրական ձեմարանն՝ հաստատեալ 'ի 2 Ապրիլի, յամի 1821: Յայսմ աւուր արձակուրդ լինի համբակացն ամի ամի:

Գոն աստ և բազում եկեղեցիք, յորոց մին է Եկեղեցի մեր՝ շինեալ յամի 1724: 'Ի զանգակատանն գոյ ժամացոյց պատուական՝ զոր պարգևեաց ազգասէր և մեծագործ Խաչիկ Առաքելեան, որոյ յիշատակ լի է անմահութի:

ՍՈՒՐԲԵ ՂՄԶՄՐ

Է անուն մենաստանի Մխիթարեան միաբանութեան ՚ի Ալենետիկ : Հինեցաւ սա յամի 1740 , և ամ ըստ ամէ պայծառացաւ յոյժ :

Աստ լեզու Հայկական մշակեալ ծաղկեցաւ , և իբր զփիւնիկ ՚ի մոխրոյ վերակենցաղեաց : Աստ գոյ գրատուն ճոխ , վարժատուն և տպագրատուն : Աստ հարիւրաւոր մատեանք ՚ի լոյս ածան , որոց պսակ՝ նորատիպ բառարանն Հայկական : Աստ գրաւոր վաստակք նախնեաց մերոց երանելեաց՝ յամենաճախ ժանեաց ժամանակին զերծան : Աստ ծաղկեցուցանեն զարուեստս և զգիտուիս յօգուտ Հայ ազգին : Աստ բնակի իմաստուհին Աթենաս , և զՀայեցի մանկտին ՚ի Պալատիոմս իւր ճեմեցուցանէ : Աստ ՚ի վեր երևեցաւ մեզ երկրորդ Աթէնք՝ յառաջնոյն Աթենայ ոչինչ ընդհատ իմաստութեամբ :

Ա Թ Ե Ն Ե Ս

Է չաստուածուհի իմաստութեւն և արուեստից ըստ առասպելաց: Այլով անուամբ կոչի սա Պալլաս, և ՚ի մեզ՝ Նանէ: Ասի յառասպելս թէ յաւուր միում Դիոս ունէր զգլխացաւ սաստիկ, և գնացեալ առ Հեփեստոս՝ խնդրեաց ՚ի նմանէ հարկանել և ձեռքել զգլուխ իւր, և ահա անկաւ ՚ի ոնգաց նորա իմաստուհին Աթենաս՝ մկնդաւոր և տէգ ՚ի ձեռին:

Նուիրական էր սմա ձիթենի՝ նշան հաշտութեան, և բու՛ որ ՚ի մթան անդ ատեանէ, զիմաստութիւնն նշանակել կամելով: Ջտօն սորա կատարէին Հռովմայեցիք յամսեանն Մարտի, յորժամ աշակերտք տանէին զընծայս վարժապետաց իւրեանց:

Բան 'ի վր ժանտախտին էղէլոյ 'ի Բաղդատայ յամի 1831: *

Ժանտամահ՝ հոտոտի՝ յայս քաղաք ,
որ մեղաց՝ է պատիժ՝ երկնառաք .
արեալ են՝ զմկրատ՝ արդ Պարքայք՝
կենախուղք՝ զցերեկ՝ և զցայգ :

Մահացուք՝ ահաբեկ՝ սարսափին ,
աստ և անդ՝ յուսահատ՝ խուճապին ,
այլ 'ի զուր՝ զի թոյն է՝ օդ երկրին ,
որ նիւթէ՝ անխնայ՝ մահ նոցին :

Իբր զթուղ՝ 'ի ծառոց՝ թօթափին ,
եղկելի՝ բնակիչք՝ այս երկրին ,
և աշնան՝ տերեւոց՝ նմանին ,
դալկանան՝ թառամին՝ անկանին :

Ոգեցից՝ երկիւղիւ՝ զԴաւթին ,
յո՞ փախեայց՝ յերեսաց՝ Ստեղծչին .
թէ յերկինս՝ ելանեմ՝ անդ և նա ,
թէ երթամ՝ 'ի դժոխս՝ անդ մերձ նա :

Յայս ախտէ՝ զփախուստ՝ ոչ խնդրեմ ,
այլ տհիւ՝ կոչման Տեառն՝ սպասեմ .
զի անդարձ՝ է վճիռ՝ Արարչիս ,
հող էիր՝ և 'ի հող՝ դու դարձցիս :

* Գիտնական հեղինակ գործոյս հանգեալ 'ի Տէր ժանտախտիւ 'ի 23 Ապրիլի 1831, յաւուր տօնի յարուէ Ղազարու , քանի աւուրքք զկնի գրելոյ զայս ոտանաւոր . և մարմին նորա ամփոփեցաւ 'ի Տլգօշ եբրե տասն մղոնօք հեռի 'ի Բաղդատայ , ըստ գրելոյ Պարոն Խաչկին Մկրտչեան Շիրազեցւոյ՝ առն բարեբարոյի և ազգասիրի :

(Երկրորդ ծանօտ գործոյս յարս՝ գոն Բրիտանիական կրթութիւնս և սղօնք՝ Գրեյսօս ուրիշ 'ի սմանէ :)

ՅՈՎ. ՀԱՆՆԷՍ ԱՎ. ԴԱԼԵԱՆՅ :

